

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

2022 ԹՎԱԿԱՆԻ
ՀՈՒՆՎԱՐ-ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ ԱՄԻՍՆԵՐԻՆ
ՀՀ ԵՎ ԱՀ /ԼՂ/ ԳԻՆՎԱԾ ՈՒԺԵՐՈՒՄ
ՄԱՀԱՑՈՒԹՅԱՆ ԴԵՊՔԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հեղինակներ՝ Արմինե Սադիկյան

Նազելի Մովսեսյան

Խմբագիր՝ Արթուր Սաքունց

Սույն տեղեկանքը պատրաստվել է Բաց հասարակության հիմնադրամների ֆինանսական աջակցությամբ:

Սույն տեղեկանքի մեջ արտահայտված տեսակետները, մեկնաբանություններն ու եզրակացությունները հեղինակներինն են և հնարավոր է, որ չհամապատասխանեն ֆինանսավորող կազմակերպության տեսակետներին:

ԱՍՓՈՓ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

ՀՔԱ Վանաձորի գրասենյակը (այսուհետ նաև՝ Կազմակերպություն) ներկայացնում է **2022 թվականի հունվար-սեպտեմբեր** ամիսներին Հայաստանի Հանրապետության (ՀՀ) և Արցախի Հանրապետության/Լեռնային Ղարաբաղի (ԱՀ/ԼՂ) զինված ուժերում զինճառայողների մահվան դեպքերի վերաբերյալ տվյալները, որոնք հավաքագրվել են զանգվածային լրատվամիջոցներով և պաշտոնական աղբյուրներով տարածված տեղեկությունների, ինչպես նաև Կազմակերպության կողմից պաշտոնական կառույցներին (ՀՀ պաշտպանության նախարարություն, ՀՀ գլխավոր դատախազություն, ՀՀ քննչական կոմիտե) ուղղված տեղեկատվության հարցումների պատասխանների հիման վրա:

Այսպես, Կազմակերպության կողմից ամփոփած տեղեկությունների համաձայն՝ 2022 թ. հունվար-սեպտեմբեր ամիսների ընթացքում ՀՀ և ԱՀ/ԼՂ զինված ուժերում գրանցվել է 51 զինճառայողի մահվան դեպք: Այն չի ներառում 2022 թ. սեպտեմբերի 13-ից 15-ն ընկած ժամանակահատվածում Հայաստանի Հանրապետության նկատմամբ Ադրբեջանի լայնածավալ հարձակման հետևանքով զոհված զինճառայողների թիվը:

Անդրադառնալով սահմանային իրադրությանը 2022 թվականի հունվար - սեպտեմբերի ամիսներին՝ կարող ենք արձանագրել, որ 44-օրյա պատերազմից հետո իրադրությունը հասկապես սրվել է հայ-ադրբեջանական սահմանին՝ հանգեցնելով 200-ից ավելի զոհերի, 300-ից ավելի վիրավորների (մանրամասները տե՛ս Հավելված 2-ում):

2022 թ. սեպտեմբերի 13-ից 15-ն ընկած ժամանակահատվածում ադրբեջանական ագրեսիայի հետևանքով, ըստ հոկտեմբերի 14-ի դրությամբ հրապարակված պաշտոնական տվյալների, զոհվել կամ անհայտ կորած են ավելի քան 210 հոգի:

ՀՀ առողջապահության նախարարը հոկտեմբերի 20-ին լրատվամիջոցների հետ զրույցում հայտնեց, որ 201 մարմին նույնականացվել է՝ Ձոհվածների թվում են 5 կին զինճառայողներ: Վիրավորվել է 293 զինճառայող, 8 քաղաքացիական անձ: ՀՀ վարչապետի հոկտեմբերի 19-ի հրապարակած տվյալներով՝ 29 զինճառայող դեռևս անհայտ կորած է:

¹ <https://factor.am/569139.html>

Նշենք, որ Կազմակերպությանը պաշտոնական այլ աղբյուրից հայտնի է դարձել ավտովթարի հետևանքով ՀՀ ԱԱԾ սահմանապահ զորքերի մեկ զինծառայողի մահվան դեպքի մասին: Սույն դեպքը ներառված չէ մահվան դեպքերի ընդհանուր թվի մեջ, քանի որ նախկինում Կազմակերպությունը ՀՀ ԱԱԾ ՄԾ զորքերի զինծառայողների մահվան դեպքերի թվի վիճակագրություն չի վարել:

Մահվան 51 դեպքերի պատճառներն են.

- 15-ը՝ հրադադարի ռեժիմի խախտում,
- 12-ը՝ ավտովթար,
- 12-ը՝ առողջական խնդիրներ,
- 6-ը՝ ինքնասպանություն կամ ինքնասպանության հասցնել,
- 3-ը՝ սպանություն (1-ը՝ ԶՕԿ, 1-ը՝ մարտական ծառայություն կրելու կանոնների խախտում, 1-ը սպանություն այլ անձի կողմից՝ ծառայության հետ չկապված),
- 2-ը՝ դժբախտ պատահար (1-ը՝ հոսանքահարում, 1-ը՝ ջրահեղձում),
- 1-ը՝ զենքի, ռազմամթերքի հետ վարվելու կանոնների խախտում/ այրվածք հրդեհի հետքանքով:

Ի դեպ, 2021 թ. հունվար-սեպտեմբեր ժամանակահատվածում ևս գրանցվել է ՀՀ և ԱՀ/ԼՂ զինված ուժերի 51 զինծառայողի մահվան դեպք, որից

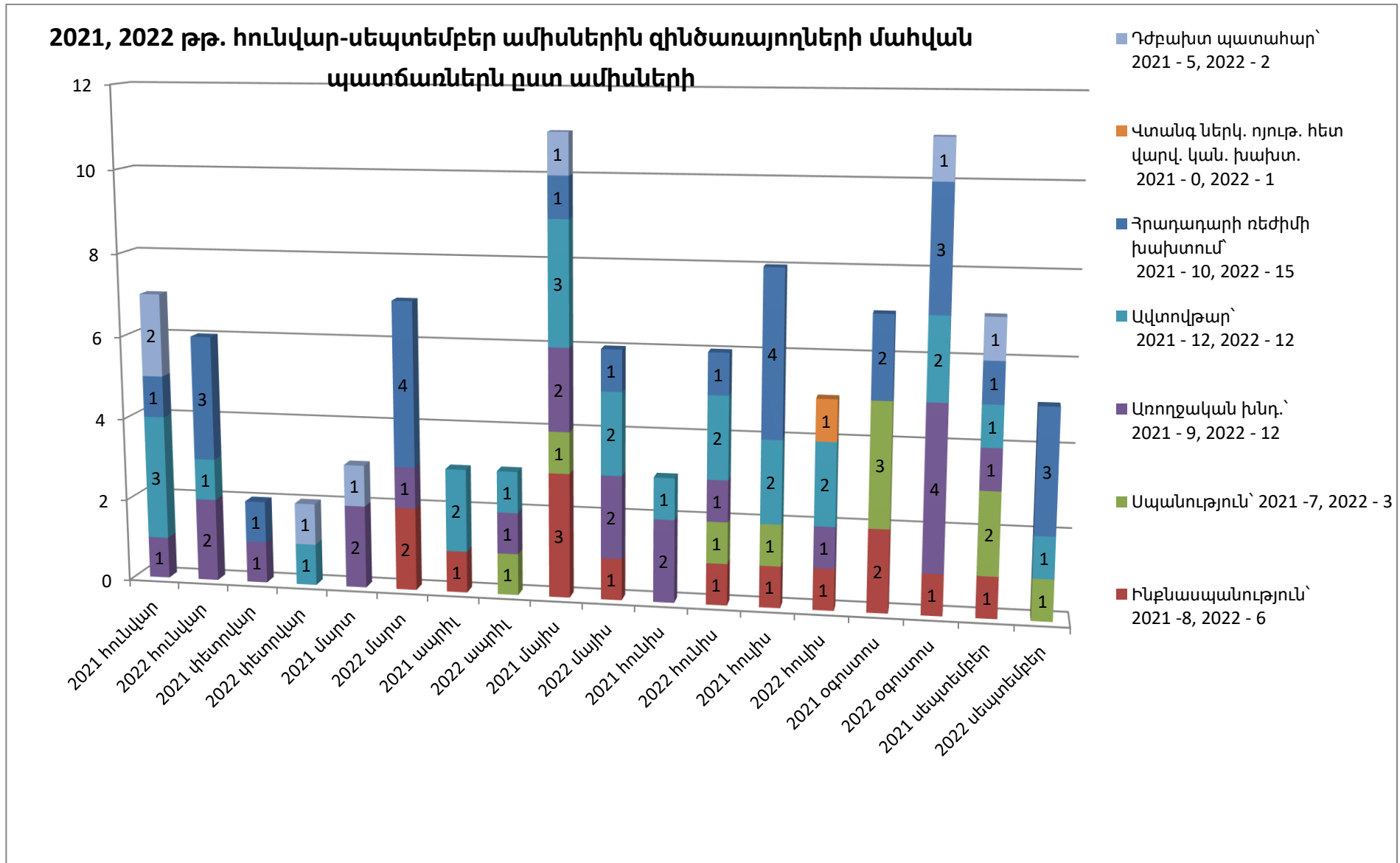
- 12-ը՝ ավտովթարի,
- 10-ը՝ հրադադարի ռեժիմի խախտման,
- 9-ը՝ առողջական խնդիրների հետևանքով են,
- 8-ը՝ ինքնասպանության,
- 7-ը՝ սպանության (1-ը՝ զենքի օգտագործման կանոնների խախտման, 1-ը՝ մարտական ծառայության կազմակերպման կանոնների խախտման, 3-ը՝ երկու կամ ավելի անձանց սպանության հետևանքով),
- 5-ը՝ դժբախտ պատահարի (1-ը՝ ձնահյուսի, 1-ը՝ կայծակնահարման, 1-ը՝ ծառի տապալման, 1-ը՝ մեքենան նորոգելիս դետալը հարվածելու հետևանքով, 1-ը՝ հանկարծամահ):

2022 թ-ին արձանագրված մահացության դեպքերից մարտական պայմաններում՝ հրադադարի ռեժիմի խախտման հետևանքով արձանագրվել է դեպքերի 29 %-ը, իսկ 71%-ը

արձանագրվել է **ոչ մարտական պայմաններում**, մասնավորապես՝ 24 %-ը ավտովթարի հետևանքով, 24 %-ը առողջական խնդիրների, 11 %-ը ինքնասպանության, 6 %-ը՝ դժբախտ պատահարի, 6 %-ը՝ սպանության:

Գծապատկեր 1-ում ներկայացված է ՀՀ և ԱՀ/ԼՂ զինված ուժերում 2021 և 2022 թթ. հունվար-սեպտեմբեր ամիսներին մահացած զինձառայողների թիվն ըստ պատճառների և ամիսների:

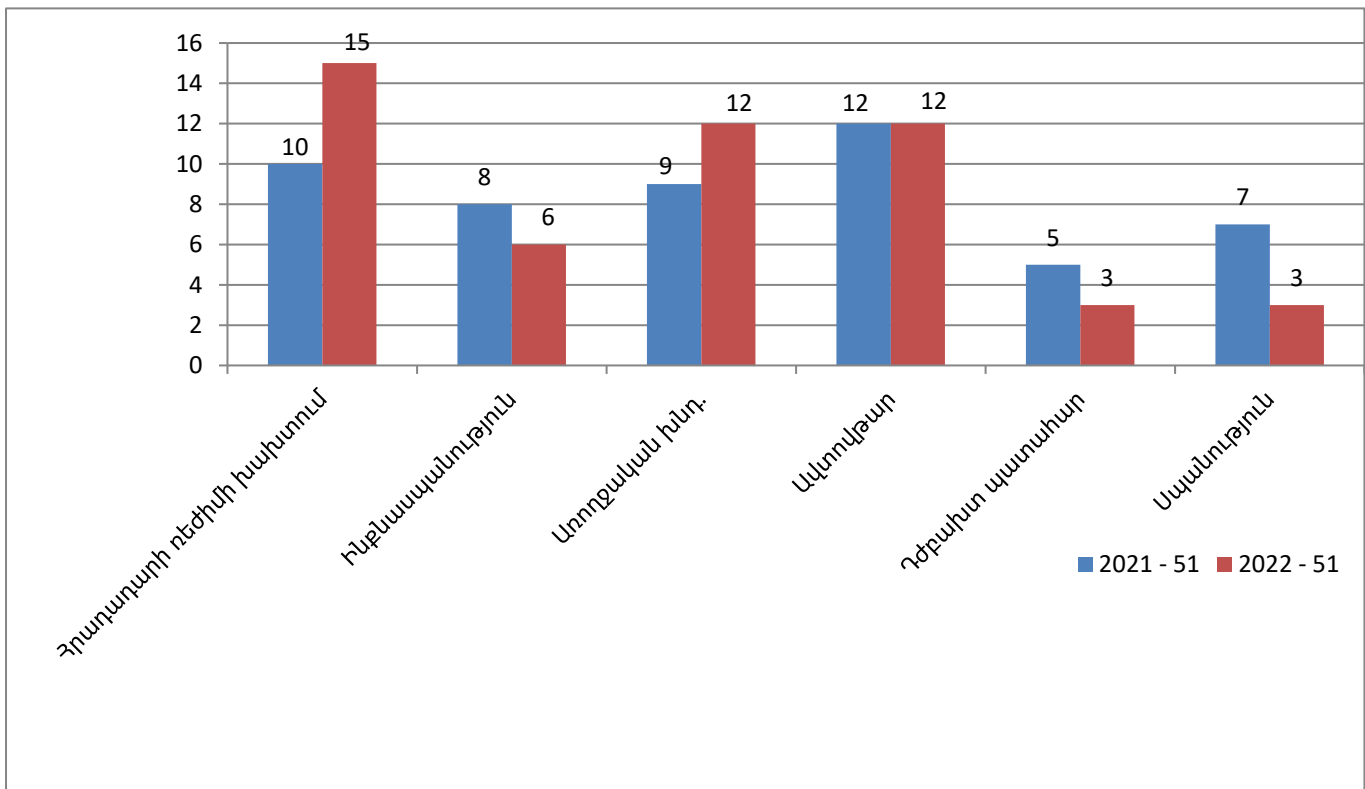
Գծապատկեր 1. ՀՀ և ԱՀ/ԼՂ զինված ուժերում 2021 և 2022 թթ. հունվար-սեպտեմբեր ամիսներին մահացած զինծառայողների թիվն ըստ պատճառների և ամիսների

2021 թվականի հունվար-սեպտեմբեր ամիսների համեմատ 2022 թ. 50 %-ով աճել են հրադարարի ռեժիմի խախտման հետևանքով մահվան դեպքերը, առողջական խնդիրների հետևանքով մահվան դեպքերի թիվն ավելացել է 33 %-ով:

Միաժամանակ պետք է նշել, որ **դժբախտ պատահարների, ինքնասպանության և սպանության** հետևանքով մահվան դեպքերը նվազել են 2022 թվականի հունվար-սեպտեմբեր ամիսներին՝ համապատասխանաբար 3-ով (40 %-ով), 2-ով (25 %-ով) և 4-ով (57 %-ով), սակայն դրանց շարունակական առկայությունը մնում է մտահոգիչ: *(տե՛ս գծապատկեր 2):*

Գծապատկեր 2. 2021 և 2022 թթ. հունվար - սեպտեմբեր ամիսներին ՀՀ և ԱՀ/ԼՂ զինված ուժերում մահացության դեպքերն ըստ պատճառների

Հատկանշական է, որ ինքնասպանության հետևանքով դեպքերից երկուսը տեղի են ունեցել գրեթե նույն ժամանակահատվածում մեկ օրվա տարբերությամբ՝ մարտի 16-ին և 17-ին:

Ինքնասպանությունն որակված դեպքերից մեկին անդրադառնանք առանձին: Այսպես, 2022 թ. ինքնասպանություն գործած զինձառայողներից մեկը, ըստ ՀՀ ՊՆ և ՀՀ

դատախազության կողմից Կազմակերպությանը տրամադրված տվյալների՝ պահեստագորային զինծառայող է, ով 2022 թ. մայիսի 20-ին «փսիխոտիկ խանգարում?» ախտորոշմամբ ընդունվել է հոսպիտալի հոգեբուժական բաժանմունք, ապա մոտ երկու շաբաթ անց՝ հունիսի 1-ին «Ալկոհոլային էնցեֆալոպաթիա» ախտորոշմամբ տեղափոխվել ՀՀ ԱՆ նարկոդիսպանսեր և ութ օր անց՝ հունիսի 9-ին ինքնասպանություն է գործել՝ ցած նետվելով նույն կլինիկայի 3-րդ հարկից: Այնուամենայնիվ, չկան մանրամասներ, թե երբ էր պահեստագորում հաշվառված անձը կանչվել վարժական հավաքի:

Այս եւ նմանատիպ դեպքերը փաստում են, որ մինչ վարժական հավաքներին անձանց ներգրավելը, ՀՀ պաշտպանության նախարարության համապատասխան ստորաբաժանումները չեն իրականացնում պահեստագորայինների առողջական վիճակի պատշաճ և համալիր բուժզննությունը, որի մասին Կազմակերպությունը բարձրաձայնել է նախկին եւ ընթացիկ վարժական հավաքների ընթացքում:

Մինչդեռ, ՀՀ Սահմանադրության 85-րդ հոդվածի 1-ին մասով երաշխավորվում է յուրաքանչյուր անձի, այդ թվում՝ վարժական հավաքների կանչված քաղաքացու առողջության պահպանման իրավունքը:

«Զինվորական ծառայության եւ զինծառայողի կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածը սահմանում է. «1. Քաղաքացիներին զինվորական հաշվառման վերցնելու, պարտադիր զինվորական ծառայության գորակոչի, ներառյալ՝ գորահավաքային գորակոչի, պայմանագրային զինվորական ծառայության և վարժական հավաքի ներգրավելու ժամանակ իրականացվում են նրանց առողջական վիճակի հետազոտում և բժշկական փորձաքննություն: Սույն մասում նշված դեպքերում քաղաքացիների հետազոտումը, փորձաքննությունը և բուժումը կատարվում է առաջնահերթ ու անվճար՝ պետության երաշխավորած բժշկական օգնության և սպասարկման շրջանակներում»:

Բացի այդ, «Զինվորական ծառայության և զինծառայողի կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 59-րդ հոդվածի 6-րդ մասի հիմքով ՀՀ Կառավարությունը 18.10.2018 թ-ին կայացված «Պահեստագորային պատրաստության շրջանակներում իրականացվող միջոցառումների կարգը սահմանելու մասին» թիվ 1174-ն որոշմամբ սահմանում է, որ «Այն պահեստագորայինները, որոնք ընտրվել են որպես վարժական հավաքներում պատրաստվելու թեկնածուներ, ծանուցվում են վարժական հավաքի անցկացման օրվանից առնվազն 20 օրացուցային օր առաջ՝ զինվորական հաշվառման տվյալներն ստուգելու և

բուժհետազոտում անցկացնելու նպատակով: Ծանուցման հիման վրա **զինվորական կոմիսարիատ ներկայացած պահեստազորայինն անցնում է բուժհետազոտում**, որի արդյունքներով վարժական հավաքի կանչվելու ենթակա ճանաչվելու դեպքում ուղարկվում է վարժական հավաքի անցկացման գորամաս՝ Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության ուժերով և միջոցներով»:

ՀՀ կառավարության թիվ 405 որոշման 15-րդ եւ 18-րդ կետերի համաձայն՝ զինկոմիսարիատի բժշկական հանձնաժողովի եւ ամբուլատոր-պոլիկլինիկական հաստատության գորակոչային բժշկական հանձնաժողովի գործառույթներից է.

1) զինապարտներին զինվորական հաշվառման, գորակոչի, **վարժական հավաքների**, ինչպես նաև զինված ուժերի համար մասնագետների պատրաստության և ՌՈՒՀ-երի թեկնածուների ընտրության ժամանակ փորձաքննության ենթարկելը: Նույն որոշման 49-րդ կետը սահմանում է. 49. Պահեստազորում հաշվառված զինապարտների բժշկական փորձաքննությունը տարածքային զինվորական կոմիսարի կարգադրությամբ իրականացնում են զինկոմիսարիատների կամ ամբուլատոր-պոլիկլինիկական հաստատության գորակոչային բժշկական հանձնաժողովները՝

1) հաշվառման նպատակներով.

2) պարտադիր զինվորական ծառայության գորակոչելիս.

3) վարժական հավաքների կանչելիս.

4) պահեստազորում հաշվառված զինապարտի՝ իր առողջական վիճակի փոփոխության վերաբերյալ տվյալներ ներկայացնելու դեպքերում:

Վերոգրյալը ցույց է տալիս, որ **վարժական հավաքներին ներգրավելուց առաջ պետությունը նախ և առաջ պարտավոր է հարգել անձի առողջության պահպանման իրավունքը և ձեռնպահ մնալ անձի առողջության պահպանման իրավունքի խախտումներից**, իսկ բժշկական փորձաքննությունն իրականացնող մարմինները պարտավոր են նախքան վարժական հավաքների համար պիտանիության մասին որոշում կայացնելն իրականացնել քաղաքացու առողջական վիճակի անհրաժեշտ և ամբողջական հետազոտություն, այնուհետև միայն որոշում ընդունել վարժական հավաքին ներգրավելու մասին: Այսպես, նշված խախտումները հանգեցնում են քաղաքացիների կյանքի իրավունքի խախտմանը:

Ի դեպ, 2022 թ. հունվար-սեպտեմբեր ամիսների ընթացքում ՀՀ կառավարության կողմից վեց անգամ հայտարարվել են վարժական հավաքներ²: Նշենք, որ ՀՀ-ում սկսեցին պարբերաբար վարժական հավաքներ անցկացնել 2021 թ-ի սկզբից: Բացի այդ, 2021 թ. ապրիլի 19-ին փոփոխություն կատարվեց «Զինվորական ծառայության և զինծառայողի կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի³ 57-րդ հոդվածում⁴ եւ բարձրացվեց վարժական հավաքներին ներգրավելու տարիքային շեմը:

Դեռևս 2021 թ-ին վարժական հավաքների կազմակերպման և անցկացման ընթացքում բացահայտվեցին մի շարք խնդիրներ ոչ միայն հավաքների կազմակերպման գործընթացի, այլև պահեստազորայինների անվտանգության ապահովման հետ կապված: Մասնավորապես՝ 2021 թ-ին մեկ պահեստազորայինի մահվան դեպքը որակվեց որպես «մարտական հերթապահություն կամ մարտական ծառայություն կրելու կանոնների խախտում, որը առաջացրել է ծանր հետևանքներ»: Զինծառայողը մահացել էր ծառայակցի կողմից անզգուշությամբ արձակված գնդակից, իսկ մյուս ծառայակիցը ստացել էր մարմնական վնասվածք:

Ըստ ոչ պաշտոնական՝ վարժական հավաքի մասնակցի, կրակողը քնից արթնացել ու դուրս է եկել վրանից և կարծելով, թե ծառայակիցը ադրբեջանցի դիվերսանտ է՝ կրակել է նրա ուղղությամբ:

2022 թ. օգոստոսին ևս արձանագրվեց երկու զինծառայողի մահվան դեպք վարժական հավաքների ընթացքում, մասնավորապես՝ մեկ զինծառայող հանկարծամահ եղավ քնած ժամանակ, մյուսը ջրահեղձ եղավ Սևանա լճում:

Երկու դեպքերի փաստով, ըստ դատախազության, հարուցվել է քրեական գործ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 550-րդ հոդվածի 3-րդ մասով՝ հրամանատարի (պետի) կամ պաշտոնատար անձի կողմից իր ծառայողական պարտականությունների կատարման նկատմամբ անբարեխիղճ կամ անփույթ վերաբերմունքի հետևանքով դրանք չկատարելը կամ ոչ պատշաճ կատարելը է ռազմական դրության, պատերազմի ժամանակ կամ մարտի պարագաներում:

² <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=159525>; <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=160890>, <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=160867>, <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=160867>, <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=160867>

³ <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=164987>

⁴ <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docid=152084>

**Զինճառայողների մահվան դեպքերն ըստ ամիսների, պատճառների,
զինճառայության տեսակի կամ զինճառայողի կարգավիճակի եւ դրանց վերաբերյալ
տեղեկությունների տարածումը**

Անդրադառնալով մահվան դեպքերի ժամանակահատվածներին՝ արձանագրենք, որ 2022 թ. մահվան դեպքերի մեծ մասը տեղի է ունեցել

●**օգոստոսին՝ 10** դեպք, որից 4-ը առողջական խնդիրների պատճառով է, 2-ը՝ հրադադարի ռեժիմի խախտման, 2-ը՝ ավտովթարի, 1-ը՝ դժբախտ պատահարի, 1-ը՝ ինքնասպանության,

●**մարտին** արձանագրված 7 դեպքերից 4-ը հրադադարի ռեժիմի խախտման պատճառով է, 2-ը՝ ինքնասպանության, 1-ը՝ առողջական խնդիրների պատճառով,

●**հունվարին** արձանագրված 6 մահվան դեպքերից 3-ը հրադադարի ռեժիմի խախտման հետևանքով են, 2-ը՝ առողջական խնդիրների, 1-ը՝ ավտովթարի,

●**մայիսին** արձանագրված 6 մահվան դեպքից 2-ը՝ առողջական խնդիրների հետևանքով է, 2-ը ավտովթարի, 1-ը հրադադարի ռեժիմի խախտման, 1-ը՝ ինքնասպանության,

●**հունիսին** արձանագրված 6 մահվան դեպքից 2-ը՝ ավտովթարի հետևանքով է, 1-ը հրադադարի ռեժիմի խախտման, 1-ը ինքնասպանության, 1-ը՝ սպանության, 1-ը առողջական խնդիրների,

●**սեպտեմբերին** արձանագրված 6 դեպքերից 4-ը հրադադարի ռեժիմի խախտման հետևանքով է, 1-ը՝ սպանության (ճառայակցի կողմից մարտական ճառայության կանոնների խախտման), 1-ը՝ ավտովթարի:

●**հուլիսին** արձանագրված 5 մահվան դեպքերից 2-ը՝ ավտովթարի հետևանքով է, 1-ը՝ ինքնասպանության 1-ը՝ առողջական խնդիրների, 1-ը՝ դժբախտ պատահարի,

●**ապրիլին** արձանագրված 3 մահվան դեպքերից 1-ը սպանության հետևանքով է (ճառայակցի կողմից զենքի օգտագործման կանոնների խախտման), 1-ը՝ ավտովթարի, 1-ը առողջական խնդիրների,

●**փետրվարին** արձանագրված 2 մահվան դեպքից 1-ը դժբախտ պատահարի հետևանքով է, 1-ը՝ ավտովթարի,

2022 թ. հունվար-սեպտեմբեր ամիսներին մահացած 51 զինծառայողներից միայն 26-ի մահվան մասին է տարածվել **պաշտոնական հաղորդագրություն**, 4 դեպքի մասին տեղեկություն է տարածվել միայն **զանգվածային լրատվամիջոցներով**, 3 դեպքի մասին ՋԼՄ տարածած տեղեկությունը **հաստատվել է ՊՆ** և գլխավոր դատախազության կողմից, սակայն պաշտոնական հաղորդագրություն այդ դեպքի մասին այդպես էլ չի տարածվել: Մյուս 18 դեպքերի մասին տեղեկություն ընդհանրապես **չի տարածվել**:

Նկատենք, որ նույնիսկ այն դեպքերում, երբ զինծառայողի մահը դատախազության կողմից համարվել է զինվորական ծառայության հետ կապված, միևնույն է այդ մասին պաշտոնական տեղեկություն չի տարածվել. կա այդպիսի՝ առողջական խնդիրների հետևանքով մեկ մահվան դեպք:

Ի դեպ, որպես կանոն, առողջական խնդիրների (հիվանդության) և ավտովթարի հետևանքով զինծառայողների մահվան դեպքերի վերաբերյալ պաշտոնական հաղորդագրություն չի տարածվում:

2022 թ-ին մահացած 51 զինծառայողներից, 18-ը՝ **պայմանագրային** զինծառայողներ են, 15-ը՝ **պարտադիր ժամկետային**, 11-ը՝ **սպա**, 4-ը **ենթասպա**, 3-ը **պահեստագորային**:

Համեմատության համար նշենք, որ 2021 թ-ի մահացած 51 զինծառայողներից 22-ը եղել է **պայմանագրային** զինծառայող, 16-ը՝ **պարտադիր ժամկետային զինծառայող**, 6-ը՝ **սպա**, 3-ը՝ **ենթասպա**, 3-ը՝ **պահեստագորային**, 1-ը՝ **պահեստագորի սպա**:

Ինչպես տեսնում ենք, 2022 թ. սպաների մահացության դեպքերի թիվն ավելացել է 83 %-ով (5-ով), ենթասպաների մահվան դեպքերն ավելացել են 33 %-ով (5-ով):

Դիտարկելով զինված ուժերում մահվան դեպքերն ըստ պատճառների և մահացած զինծառայողների ծառայության տեսակի՝ արձանագրում ենք, որ.

ժամկետային զինծառայողների շրջանում մահացության պատճառներն են

- **հրադադարի ռեժիմի խախտում (7 դեպք),**
- **ինքնասպանություն (5 դեպք),**
- **սպանություն (2 դեպք),**
- **վտանգ ներկայացնող նյութերի հետ վարվելու կանոնների խախտում (1 դեպք):**

պայմանագրային զինծառայողների մահացության պատճառներն են

- առողջական խնդիրներ (7 դեպք),
- ավտովթար (6 դեպք),
- հրադադարի ռեժիմի խախտում (4 դեպք),
- սպանություն (1 դեպք):

սպաների մահվան պատճառներն են

- ավտովթար (4 դեպք),
- առողջական խնդիրներ (3 դեպք),
- հրադադարի ռեժիմի խախտում (3 դեպք),
- դժբախտ պատահար (1 դեպք):

պահեստագորային զինծառայողի մահվան պատճառն է

- ինքնասպանությունը (1 դեպք),
- առողջական խնդիրներ (1 դեպք),
- դժբախտ պատահար (1 դեպք):

ենթասպայի մահվան պատճառն է

- ավտովթարը (2 դեպք)
- հրադադարի ռեժիմի խախտումը (1 դեպք)
- առողջական խնդիրներ (1 դեպք):

Այսպիսով, 2022 թ-ին հրադադարի ռեժիմի խախտման հետևանքով մահացության դեպքեր արձանագրվել են թե ժամկետային, թե պայմանագրային զինծառայողների, թե սպաների շրջանում, առողջական խնդիրների հետևանքով մահացության դեպքեր արձանագրվել են պայմանագրային զինծառայողների, սպաների և պահեստագորայինների շրջանում, ավտովթարի հետևանքով՝ պայմանագրային զինծառայողների, սպաների և ենթասպաների շրջանում, դժբախտ պատահարի հետևանքով՝ պահեստագորայինների, սպաների և ժամկետային զինծառայողների շրջանում, իսկ ինքնասպանության հետևանքով մահվան դեպքեր՝ միայն ժամկետային և պահեստագորային զինծառայողների շրջանում (տե՛ս գծապատկեր 3):

2022 թ. հունվար-սեպտեմբեր ամիսներին ինքնասպանության դեպքերի հիմնական մասը՝ 6 դեպքից 5-ը, պարտադիր ժամկետային զինծառայողների շրջանում է, ինչը կարող է վկայել զինված ուժերում ոչ կանոնադրային հարաբերությունների առկայության և

անձնակազմի հետ տարվող աշխատանքների ու գործառնություն հոգեբանական աշխատանքի ոչ բավարար մակարդակի մասին:

Առողջական խնդիրների հետևանքով մահվան դեպքերը, որոնք գրանցվել են բոլոր տեսակի ծառայություն անցնող զինծառայողների շրջանում, բացի պարտադիր ժամկետային զինծառայողներից, փաստում են զինծառայության բոլոր փուլերում բուժզննության իրականացման խնդիրների մասին, ինչը տարիներ շարունակ բարձրաձայնվել է Կազմակերպության կողմից:

«ՀՀ զինված ուժերի ներքին ծառայության կանոնագիրքը հաստատելու մասին» ՀՀ օրենքը⁵ սահմանում է զինծառայողների սանիտարահիգիենիկ և հակահամաճարակային միջոցառումները, բուժկանխարգելիչ միջոցառումները, մասնավորապես՝ օրենքի հոդված 344-ը սահմանում է, որ զինծառայողների առողջական վիճակի բժշկական հսկողությունն իրականացվում է հետևյալ ուղիներով՝

- անձնակազմի ամենօրյա հսկողություն մարտական նախապատրաստության ընթացքում և կենցաղում,
- զինծառայողների բուժզննում,
- զինծառայողների խորացված և հսկիչ-բժշկական քննություն, պլանային բուժզննումներ:

Ակնհայտ է, որ զինծառայողների նկատմամբ ծառայության ընթացքում չեն իրականացվել պլանային բուժզննումներ՝ քրոնիկ հիվանդությունները վաղ փուլում հայտնաբերելու և դրանց զարգացումը կանխելու նպատակով, ինչի մասին վկայում են քաղցկեղի, ստամոքսային տրակտի արյունահոսության, ուղեղի արյան շրջանառության խանգարման հետևանքով մեկական մահվան դեպքերը, սրտի կաթվածի հետևանքով երեք մահվան դեպքերը:

Ավտովթարի հետևանքով պաշտոնապես զինծառայության հետ կապված որակված միակ դեպքն արձանագրվել է ժամկետային զինծառայողի կողմից մեքենաներ վարելու կամ շահագործելու կանոնների խախտման հետևանքով, երբ վերջինս իրեն ամրակցված

⁵ <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=121817>

ավտոմեքենայով գորամասի տարածքում պատահաբար վրաերթի է ենթարկել նույն գորամասի պայմանագրային զինծառայողի:

Տարիներ շարունակ ՀՀ զինված ուժերում արձանագրվել են դեպքեր, երբ 18-ամյա ժամկետային զինծառայողները վթարի են ենթարկվում իրենց վարած բեռնատար ավտոմեքենաներով, ինչը հանգեցնում է զինծառայողների մահվան: Ակնհայտ է, որ տրանսպորտային միջոցներ վարելու մեծ փորձառություն չունեցող զինծառայողներին նման մեքենաներ ամրակցելուց առաջ անհրաժեշտ է վերջիններիս վերապատրաստել նաև ծառայության ընթացքում անվտանգության կանոնների պահպանման ուղղությամբ:

Զգալի են նաև մարտական դիրքերի ոչ պատշաճ կահավորման հետևանքով զինծառայողների մահվան դեպքերը: Մասնավորապես՝ մարտական ծառայություն կրելու կանոնների խախտման հետևանքով դեպքը, երբ զինծառայողը ծառայակցին շփոթելով ադրբեջանական զինված ուժերի զինծառայողի հետ, կրակել է վերջինիս ուղղությամբ, արձանագրվել է դիրքերի սխալ կահավորման հետևանքով. դիրքը կահավորված չի եղել համապատասխան լուսավորությամբ, զինծառայողները չեն ունեցել համապատասխան լապտերներ՝ տեսանելիություն ապահովելու համար:

Մարտական դիրքերի կահավորման հետևանքով մեկ այլ զինծառայողի մահվան հանգամանքներն ուսումնասիրելով՝ պարզ է դառնում, որ առավել բարձրադիր գոտիներում մարտական հերթապահություն իրականացնող զինծառայողներն ապահովված չեն ջեռուցման համապատասխան միջոցներով: Նրանք ստիպված են քնել քնապարկերում և տաքանալ վառարաններով: Իսկ վառարաններն օգտագործելու համար որոշակի եղանակային պայմաններում ստիպված են փայտի փոխարեն օգտագործել ածուխ, որի պատճառով առաջացած պայթյունից սինթետիկ քնապարկը հեշտությամբ այրվել է:

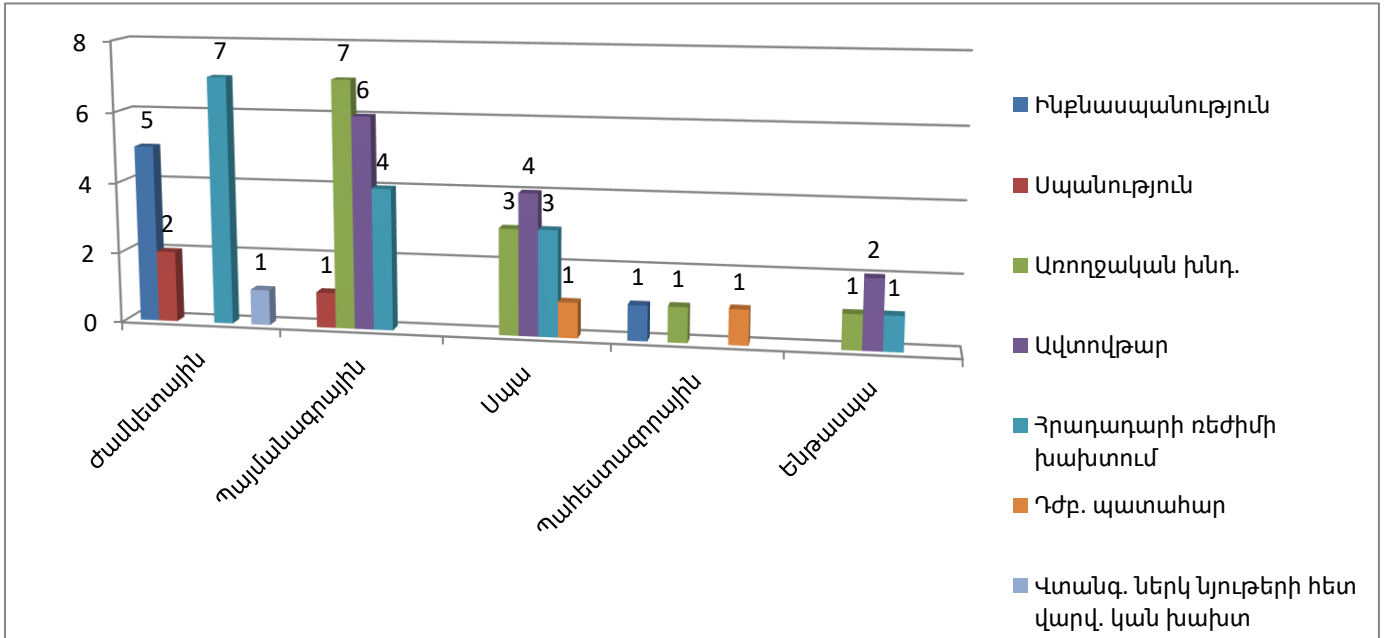
Զինծառայողները չունենալով համապատասխան միջոցներ կրակը մարելու համար՝ վտանգում են իրենց կյանքը այրվածքներ ստանալով:

Մարտական դիրքերի կահավորման խնդիրն առավել արդիական դարձավ 2020 թվականի 44-օրյա պատերազմից հետո, երբ Հայաստանի Հանրապետության մի շարք բնակավայրեր դարձան սահմանային՝ չունենալով համապատասխան կահավորում: Չնայած պետական մարմինների կողմից պարբերաբար հայտարարվում էր, որ

կահավորման աշխատանքներ են իրականացվում, սակայն նմանատիպ դեպքերը փաստում են հակառակի մասին:

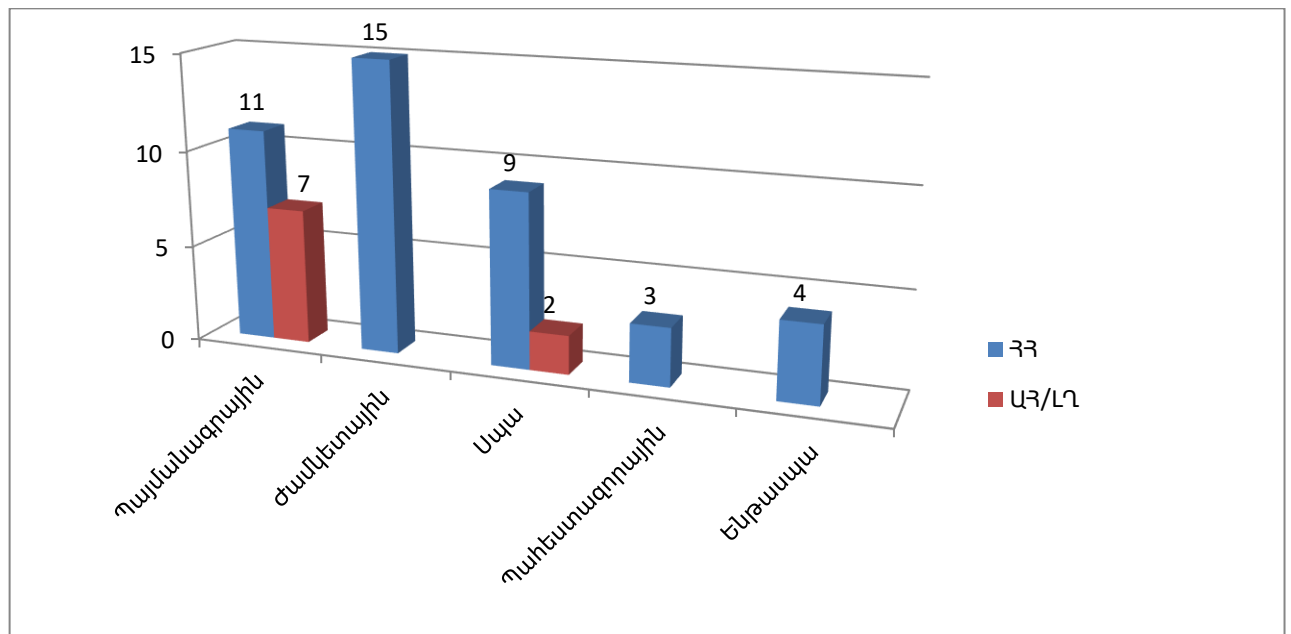
Գծապատկեր 3. 2022 թ. հունվար-սեպտեմբեր ամիսներին ՀՀ և ԱՀ/ԼՂ զինված ուժերում մահացած զինծառայողների ծառայության տեսակն ըստ մահվան պատճառների

Ըստ աշխարհագրական տարածվածության, նշենք, որ մահացության 51 դեպքից 42-ը

տեղի է ունեցել ՀՀ տարածքում, 9-ը՝ ԱՀ/ԼՂ տարածքում (տե՛ս գծապատկեր 4):

Գծապատկեր 4. 2022 թ. հունվար – սեպտեմբեր ամիսներին ՀՀ և ԱՀ/ԼՂ զինված ուժերում մահացած զինծառայողների թիվն ըստ մահվան դեպքերի տարածքների

*Զինվորական ծառայության հետ կապված և չկապված դասակարգված
մահացության դեպքեր*

ՀՀ զինվորական կենտրոնական դատախազության կողմից Կազմակերպությանը տրամադրվել է **50** զինծառայողի մահվան դեպքի մասին տեղեկություն, որոնցից **27-ը** համարվել է զինվորական **ծառայության հետ կապված, 23-ը՝ չկապված:**

Եւս մեկ ծառայության հետ կապված՝ մարտական ծառայություն կրելու կանոնների խախտման հետևանքով մահվան դեպքի մասին Դատախազությունը չի հայտնել Կազմակերպության գրավոր հարցմանն ի պատասխան: Դեպքը տեղի է ունեցել 2022 թ. սեպտեմբերի 30-ին, երբ ժամկետային զինծառայողը մահացել է ծառայակցի արձակած կրակոցից, ով զինծառայողին շփոթել է հակառակորդի հետ:

Ի դեպ, Կազմակերպությանը այլ պաշտոնական աղբյուրից հայտնի է դարձել ծառայության հետ չկապված ավտովթարի հետևանքով ԱԱԾ սահմանապահ զորքերի մեկ զինծառայողի մահվան մասին եւս, որի վերաբերյալ չի տեղեկացվել դատախազության կողմից:

Ինչ վերաբերում է ծառայության հետ չկապված դասակարգված մահացության դեպքերին, ապա նշենք, որ դատախազության կողմից որպես այդպիսին դասակարգված մահացության 23 դեպքերից

- 7 դեպքում զինծառայողները մահացել են բժշկական կենտրոնում,
- 7 դեպքում զինծառայողները գտնվել են այլ անձի վարած մեքենայում որպես ուղևոր,
- 4-ի դեպքում (3-ը առողջական խնդիրների հետևանքով, 1-ը՝ դժբախտ պատահարի) զինծառայողները գտնվել են տանը կամ ազատ հերթափոխում,
- 3 դեպքում զինծառայողները վթարի են ենթարկվել սեփական մեքենայով,
- 1 դեպքում վաժակային հավաքներին մասնակցող պահեստազորում հաշվառված անձը ինքնասպանություն է գործել՝ նետվելով բժշկական կենտրոնի լուսամուտից,
- 1 դեպքում վարժական հավաքներին մասնակցող հաշվառված անձը ջրահեղձ է եղել Սևանա լճում:

ՀՀ քննչական կոմիտեի (ՔԿ) կողմից Կազմակերպությանը տրամադրվել են միայն այն **28** զինծառայողների մահվան դեպքերի վերաբերյալ տեղեկությունները, որոնց

կապակցությամբ ՀՀ ՔԿ զինվորական քննչական գլխավոր վարչության ստորաբաժանումներում իրականացվում է մինչդատական քրեական վարույթ:

ՀՀ ՔԿ կողմից Կազմակերպությանը տրամադրված տվյալներով՝ 28 զինձառայողների մահվան դեպքերը համարվել են զինվորական ծառայության հետ կապված:

Նկատենք, որ ՀՀ քննչական կոմիտեի կողմից Կազմակերպությանը չեն տրամադրել զինձառայողների անունների, ծառայության տեսակի, դեպքերի տարածաշրջանի վերաբերյալ տվյալներ՝ մեկնաբանելով, որ դրանք պարունակում են հրապարակման ոչ ենթակա նախաքննության տվյալներ:

Ի դեպ, 2021 թվականի հուլիս ամսից հետո Կազմակերպության կողմից ՀՀ ՔԿ ուղարկված գրություններին ի պատասխան տրամադրվում է միայն հայցվող տեղեկությունների մի մասը:

ՀՀ պաշտպանության նախարարությունը ՀՔԱ Վանաձորի գրասենյակի հարցմանն ի պատասխան հայտնել է զինված ուժերում 2022 թ. հունվար - սեպտեմբեր ամիսներին մահացած զինձառայողների միայն թիվը: Միաժամանակ, զինձառայողների անունների, ծառայության տեսակի, մահվան պատճառների վերաբերյալ տվյալների տրամադրումը ՀՀ ՊՆ կողմից մերժվել է՝ համարելով դրանք գաղտնի՝ համաձայն «Անձնական տվյալների պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի դրույթների և «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի պահանջների:

Ըստ ՀՀ ՊՆ տվյալների՝ 2022 թ. հունվար-սեպտեմբեր ամիսներին մահացել է 42 զինձառայող: Ընդ որում 2022 թ. հունվար-հունիս ամիսներին ՀՀ ՊՆ կողմից տրամադրվել է և՛ ՀՀ և՛ ԱՀ/ԼՂ զինված ուժերում մահացած զինձառայողների թիվը, իսկ 2022 թ. հուլիս - սեպտեմբեր ամիսներին՝ միայն ՀՀ զինված ուժերում մահացած զինձառայողների թիվը: Ըստ ՀՀ ՊՆ տեղեկատվության մահվան 42 դեպքերից 23-ը կապված են զինվորական ծառայության անցնելու, 19-ը՝ ոչ:

Փաստացի, 2020 թվականի հուլիսից հետո մինչ այժմ ՀՀ ՊՆ կողմից կրկին դադարեցվել է մահվան դեպքերի վերաբերյալ հայցվող տեղեկությունների ամբողջական տրամադրումը Կազմակերպությանը, ինչն անհասականալի է, քանի որ նմանատիպ բովանդակությամբ տեղեկությունը մի ժամանակահատվածի դեպքում տրամադրվում է, մյուսի դեպքում հանդիսանում է գաղտնի:

Նշենք, որ ՀՀ ՊՆ կողմից տեղեկության տրամադրման հարցում մշտապես դրսևորվել է ոչ միատեսակ վարքագիծ:

Դիտարկենք վերջին մի քանի տարիներին ՀՀ ՊՆ վարքագիծը՝ մահվան դեպքերի վերաբերյալ տեղեկատվության հարցումներին պատասխանելիս:

Այսպես, 2014 թ. Կազմակերպությանը տրամադրվել է միայն թվային տվյալ՝ ըստ մահացության պատճառների, սակայն չի տրամադրվել մահացած զինծառայողների անունները, ծառայության տեսակըև մահվան փաստերով նախաձեռնված քրեական վարույթների վերաբերյալ տվյալներ: 2015 և 2016 թթ. նույնաբովանդակ հարցմանն ի պատասխան՝ ՊՆ կողմից տեղեկատվության տրամադրումը մերժվել է «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի պահանջների, ինչպես նաև «Պետական և ծառայողական գաղտնիքի մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի պահանջների հիման վրա ՀՀ ՊՆ 09.07.2015 թ. N 9-Ն հրամանով հաստատված «ՀՀ պաշտպանության համակարգի գաղտնագրման ենթակա տեղեկությունների ընդլայնված գերատեսչական ցանկի» 42-րդ և 43-րդ հոդվածների համաձայն՝ համարելով այն պետական և ծառայողական գաղտնիք:

2017 թ. ՀՀ ՊՆ-ից հարցում է կատարվել է միայն նշված տարվա հունվար-սեպտեմբեր ամիսներին մահացած և Կազմակերպությանը զանգվածային լրատվամիջոցներից և պաշտոնական հաղորդագրություններից հայտնի դարձած որոշ (ըստ անունների) զինծառայողների մահվան դեպքերի փաստերով նախաձեռնված քրեական վարույթների ընթացքի մասին, ինչին ի պատասխան՝ ՀՀ ՊՆ կողմից տեղեկացվել է, որ անհրաժեշտ է դիմել ՀՀ ՔԿ կամ ՀՀ զինվորական դատախազություն:

2018 և 2019 թվականներին ՀՀ ՊՆ կողմից տեղեկությունը տրամադրվել է ըստ զինծառայողների անունների, սակայն չի տրամադրվել տեղեկություն զինծառայողների մահացության պատճառների մասին:

2020 թ-ի 1-ին կիսամյակում զինծառայողների մահացության դեպքերի վերաբերյալ տեղեկությունը ՀՀ ՊՆ կողմից տրամադրվել է ըստ անունների, սակայն 2020 թ. պատերազմական գործողությունների հետևանքով մահացության դեպքերի վերաբերյալ տվյալները համարվել են գաղտնի՝ հղում կատարելով «Անձնական տվյալների մասին» ՀՀ օրենքին և «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին մասին 2-րդ կետին՝ «...Տեղեկատվություն տնօրինողը մերժում է տեղեկության տրամադրումը, եթե դա խախտում է մարդու անձնական և ընտանեկան կյանքի գաղտնիությունը...»: 2020 թ.

երկրորդ կիսամյակում և 2021 թ. առաջին կիսամյակում մահացության բոլոր (ոչ միայն պատերազմական գործողությունների հետևանքով) դեպքերի վերաբերյալ տվյալների տրամադրումը մերժվել է «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին մասին 1-ին կետի և ՀՀ ՊՆ 2015 թ. հուլիսի 9-ի թիվ 9-Ն հրամանի հավելված 1-ի 42-րդ և 55-րդ կետերի պահանջների համաձայն:

2021 թ-ի երկրորդ կիսամյակից սկսած մինչև 2022 թ-ի սեպտեմբերն ընկած ժամանակահատվածում ՀՀ ՊՆ կողմից Կազմակերպության հարցումներին ի պատասխան տրամադրվել է միայն մահացած զինծառայողների թվի և զինծառայության հետ կապված և չկապված դասակարգված դեպքերի թվի վերաբերյալ տվյալներ:

Ի դեպ, Ցվանեի⁶ 20-րդ սկզբունքով սահմանվում է, որ «տեղեկատվության հարցումն ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն մերժելու դեպքում պետական մարմինը պետք է հարցումներին պատասխանելու համար օրենքով սահմանված ժամկետում գրավոր ներկայացնի մերժման հստակ պատճառները», ինչի մասին ներկայացվել է 2021 թվականին Կազմակերպության «ՀՀ պաշտպանության նախարարության վարքագիծը տեղեկությունների տրամադրման հարցում» տեղեկանքի⁷ մեջ, որտեղ առավել մանրամասն անդրադարձել ենք պաշտպանական գերատեսչության կողմից տեղեկությունների տրամադրման և գաղտնիության բարձր մակարդակի հարցին:

Համեմատելով 2022 թվականի հունվար – սեպտեմբեր ամիսների ընթացքում պետական մարմինների կողմից ՀՔԱ Վանաձորի գրասենյակին տրամադրած տվյալները՝ արձանագրում ենք հետևյալը.

- *Դատասխագության տվյալներով արձանագրվել է 50 զինծառայողի մահվան դեպք, որից 27-ը՝ զինվորական ծառայության հետ կապված, 23-ը չկապված,*
- *ՀՀ քննչական կոմիտեի տվյալներով արձանագրվել է 28 զինծառայողի մահվան դեպք, որոնք համարվել են զինվորական ծառայության հետ կապված: Կառույցի կոմիտեից չի ներկայացվում զինծառայության հետ չկապված դասակարգված մահվան դեպքերի թիվը, քանի որ դրանցով ՔԿ զինվորական քննչական գլխավոր վարչության ստորաբաժանումներում մինչդաստական քրեական վարույթ չի իրականացվում,*

⁶ <https://drive.google.com/file/d/1yz7OryKc3KTszbYmRUzZM9CG6lezoel8U/view>

⁷ <https://hcav.am/pn-gaghtniutyun/>

- *ՀՀ պաշտպանության նախարարության տվյալներով՝ արձանագրվել է 42 զինծառայողի մահվան դեպք (որը ներառում է հունվար-հունիս ամիսներին ՀՀ եւ ԼՂ տարածքում մահվան դեպքերի թիվը եւ հուլիս-սեպտեմբերի ամիսներին ՀՀ տարածքում տեղի ունեցած մահվան դեպքերի թիվը), որից 23-ը զինվորական ծառայության հետ կապված, 19-ը՝ չկապված: Մակայն, ՀՀ պաշտպանության նախարարության կողմից 2022 թ. հուլիս - սեպտեմբեր ամիսներին մահվան դեպքերի վերաբերյալ տեղեկությունը ներառում է միայն ՀՀ զինված ուժերում մահացած զինծառայողների թիվը:*

Կարող են եզրակացնել, որ դատախազության կողմից չի տրամադրվել ծառայության հետ կապված մեկ դեպքի վերաբերյալ տվյալ, որը տրամադրվել է ՀՀ քննչական կոմիտեի կողմից: Զինծառայության հետ կապված մահվան դեպքերի թվի առումով Դատախազության և Քննչական կոմիտեի տվյալները համապատասխանում են:

Իսկ ՀՀ պաշտպանության նախարարության տվյալները տարբերվում են նախորդ երկու կառույցների տվյալներից քանի որ չեն ներկայացվում մահվան պատճառները և ԱՀ/ԼՂ-ում զինծառայողների մահվան դեպքերի թիվը հուլիս - սեպտեմբեր ամիսներին :

2022 թ. հունվար-սեպտեմբեր ամիսներին զինծառայողների մահվան փաստերով նախաձեռնված քրեական վարույթների բաշխումն ըստ ՀՀ քրեական օրենսգրքի հոդվածների⁸

2022 թ. ՀՀ և ԱՀ/ԼՂ զինված ուժերում 51 զինծառայողները մահացել են 44 միջադեպի արդյունքում, որոնցից 36 զինծառայողի մահվան փաստով (29 միջադեպով) նախաձեռնվել են քրեական վարույթներ հետևյալ հոդվածներով.

• 3-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 242-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝ ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովմանն ուղղված պահանջները կամ ճանապարհային երթևեկության կամ տրանսպորտային միջոցների շահագործման կանոնները խախտելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է մարդու մահ (2003 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

⁸ 2021 թ. հուլիսի 1-ին ուժի մեջ մտավ Հայաստանի Հանրապետության նոր քրեական օրենսգիրքը (<https://www.arlis.am/documentview.aspx?docID=153080>), իսկ 2003 թ. ընդունված օրենսգիրքը (<https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=69646>) ուժը կորցրած ճանաչվեց

●**3-ը**` ՀՀ քրեական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածի 2-րդ մասով` ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովմանն ուղղված պահանջները կամ ճանապարհային երթևեկության կամ տրանսպորտային միջոցների շահագործման անվտանգությունն ապահովող կանոնները խախտելը, որն անգգուշությամբ առաջացրել է մարդու մահ (2022 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

●**1-ը**` քրեական օրենսգրքի 538-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետով` մեքենաներ վարելու կամ շահագործելու կանոնները խախտելը, որն առաջացրել է մարդու մահ (2022 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

●**2-ը**` ՀՀ քրեական օրենսգրքի 360.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով` զինճառայողին անգգուշությամբ ինքնասպանության հասցնելը մարտական հերթապահություն կամ մարտական ծառայություն կրելու ընթացքում (2003 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

●**1-ը**` ՀՀ քրեական օրենսգրքի 360.1-րդ հոդվածի 1-ին մասով` զորամասում կամ զինվորական ծառայություն կրելու այլ վայրում զինճառայողին սպառնալիքի, դաժան վերաբերմունքի կամ անձնական պատիվն ու արժանապատվությունը պարբերաբար նվաստացնելու միջոցով անգգուշությամբ ինքնասպանության կամ ինքնասպանության փորձի հասցնելը մեկ այլ զինճառայողի կողմից (2003 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

●**1-ը**` ՀՀ քրեական օրենսգրքի 522-րդ հոդվածի 1-ին մասով` զորամասում կամ զինվորական ծառայություն կրելու այլ վայրում զինճառայողին սպառնալիքի, դաժան վերաբերմունքի կամ անձնական պատիվն ու արժանապատվությունը նվաստացնելու միջոցով անգգուշությամբ ինքնասպանության կամ ինքնասպանության փորձի հասցնելը մեկ այլ զինճառայողի կողմից (2022 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

●**1-ը**` ՀՀ քրեական օրենսգրքի 522-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով` զորամասում կամ զինվորական ծառայություն կրելու այլ վայրում զինճառայողին սպառնալիքի, դաժան վերաբերմունքի կամ անձնական պատիվն ու արժանապատվությունը նվաստացնելու միջոցով անգգուշությամբ ինքնասպանության կամ ինքնասպանության փորձի հասցնելը մեկ այլ զինճառայողի կողմից մարտական հերթապահություն կամ մարտական ծառայություն կրելու ընթացքում (2022 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

●2-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 1-ին մասով՝ սպանություն դիտավորյալ (2022 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

●2-ը՝ քրեական օրենսգրքի 550-րդ հոդվածի 3-րդ մասով՝ հրամանատարի (պետի) կամ պաշտոնատար անձի կողմից իր ծառայողական պարտականությունների կատարման նկատմամբ անբարեխիղճ կամ անփույթ վերաբերմունքի հետևանքով դրանք չկատարելը կամ ոչ պատշաճ կատարելը է ռազմական դրության, պատերազմի ժամանակ կամ մարտի պարագաներում (2022 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

●1-ը՝ (3 զինծառայողի մահվան դեպք) ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 2-րդ, 6-րդ, 7-րդ և 13-րդ կետերով՝ մի խումբ անձանց կամ կազմակերպված խմբի կողմից երկու կամ ավելի անձանց սպանությունը, ազգային, ռասայական կամ կրոնական ատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով՝ կապված այդ անձի կողմից իր ծառայողական գործունեության կատարման հետ, շատերի կյանքի համար վտանգավոր եղանակով (2003 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

●1-ը՝ (3 զինծառայողի մահվան դեպք) ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին 7-րդ, 13-րդ կետերով՝ երկու կամ ավելի անձանց սպանություն մի խումբ անձանց կամ կազմակերպված խմբի կողմից ազգային՝ ռասայական կամ կրոնական ատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով (2003 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

●1-ը (3 զինծառայողի մահվան դեպք) ՀՀ քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 7-րդ և 15-րդ կետերով՝ զպանություն՝ ռասայական, ազգային, էթնիկ կամ սոցիալական ծագումով, կրոնով պայմանավորված ատելության, անհանդուրժողականության կամ թշնամանքի շարժառիթով այլ անձանց կյանքի համար վտանգավոր եղանակով՝ կապված անձի կողմից իր ծառայողական գործունեության կամ պարտքի կատարման հետ,

●1-ը (2 զինծառայողի մահվան դեպք) ՀՀ քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 7-րդ և 15-րդ կետերով՝ սպանություն՝ ռասայական, ազգային, էթնիկ կամ սոցիալական ծագումով, կրոնով պայմանավորված ատելության, անհանդուրժողականության կամ թշնամանքի շարժառիթով այլ անձանց կյանքի համար վտանգավոր եղանակով (2022 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

●1-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ 2-րդ մասի 7-րդ և 13-րդ կետով՝ սպանությունը՝ մի խումբ անձանց կամ կազմակերպված խմբի կողմից ազգային, ռասայական կամ

կրոնական աստելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով (2003 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

●1-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 2-րդ և 13-րդ կետերով՝ երկու կամ ավելի անձանց սպանությունն ազգային, ռասայական կամ կրոնական աստելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով՝ կապված այդ անձի կողմից իր ծառայողական գործունեության կամ հասարակական պարտքի կատարման հետ (2003 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

●1-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ, 6-րդ, 7-րդ և 13-րդ կետերով՝ մի խումբ անձանց կամ կազմակերպված խմբի կողմից երկու կամ ավելի անձանց սպանությունը, ազգային, ռասայական կամ կրոնական աստելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով՝ կապված այդ անձի կողմից իր ծառայողական գործունեության կատարման հետ, շատերի կյանքի համար վտանգավոր եղանակով (2003 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

●1-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին և 15-րդ կետեր՝ սպանություն՝ ռասայական, ազգային, էթնիկ կամ սոցիալական ծագումով, կրոնով պայմանավորված աստելության, անհանդուրժողականության կամ թշնամանքի շարժառիթով՝ կապված անձի կողմից իր ծառայողական գործունեության կամ պարտքի կատարման հետ (2022 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

●1-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 130-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝ բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնողների կողմից մասնագիտական պարտականությունները չկատարելը կամ ոչ պատշաճ կատարելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է բուժվող հիվանդի մահ (2003 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

●1-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 373-րդ հոդվածի 3-րդ մասով՝ զենքի, ռազմամթերքի և շրջապատի համար առավել վտանգ ներկայացնող առարկաների, նյութերի հետ վարվելու կանոնները խախտելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է մարդու մահ (2003 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

●1-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 540-րդ հոդվածի 6-րդ մասով՝ մարտական հերթապահություն կամ մարտական ծառայություն կրելու կանոնները խախտելը՝ ռազմական դրության, պատերազմի ժամանակ, մարտի պարագաներում, կամ որն անզգուշությամբ առաջացրել է մարդու մահ (2022 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

•1-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի ՀՀ քրեական օրենսգրքի 532-րդ հոդվածի 1-ին մասով՝ զենքի, ռազմամթերքի, ռազմական տեխնիկայի կամ ռազմական այլ զույքի, ռադիոակտիվ նյութի, պայթուցիկ կամ շրջապատի համար առավել վտանգ ներկայացնող այլ նյութի, սարքի կամ առարկայի հետ վարվելու կանոն խախտելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է մարդու առողջությանը միջին ծանրության վնասի պատճառում (2022 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք),

•1-ը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝ բուժաշխատողի կողմից մասնագիտական պարտականությունները չկատարելը կամ ոչ պատշաճ կատարելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է մարդու մահ (2022 թ. ընդունված քրեական օրենսգիրք):

28 գործերով քրեական վարույթները (35 զինծառայողի մահվան փաստով) գտնվում են **նախաքննության** փուլում, 1 զինծառայողի մահվան գործ (ավտովթարի հետևանքով) ուղարկվել է դատարան:

Մյուս 15 միջադեպերի արդյունքում մահացած 15 զինծառայողների մահվան դեպքերով վարույթներն իրականացվել են տարբեր այլ՝ ոչ զինվորական քննչական վարչությունների և ոստիկանության տարբեր բաժինների կողմից, և հայտնի չէ, թե ՀՀ քրեական օրենսգրքի որ հոդվածներով են նախաձեռնվել քրեական վարույթներ կամ արդյոք նախաձեռնվել են, թե ոչ:

Աղյուսակ 1-ում ներկայացվում է 2022 թ. հունվար-սեպտեմբերի ամիսներին զինված ուժերում մահացության դեպքերի ամփոփ տեղեկությունը:

Աղյուսակ 1. 2022 թ. հունվար-սեպտեմբեր ամիսներին մահացության դեպքերի վերաբերյալ մանրամասն տեղեկություններ

Հ/Հ	Անուն Ազգանուն	Դեպքի ամսաթիվը	Դեպքի տարածաշրջան	Տեղ. տարածման առաջնային աղբյուրը	Քր. գործ հարուցող մարմինը	ՀՀ քր. օրենսգրքի հոդվածը	Քր. գործի պաշտոնական որակումը	Դեպքի պատճառը	Որ փուլում է գտնվում գործը
1.	Կամո Կարապետյան	4 հունվարի, 22	ՀՀ	Տեղեկություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Ստեփանավանի բաժնի կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Ստեփանավանի բաժնի կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Ստեփանավանի կողմից	Առողջական խնդիրներ	Հայտնի չէ
2.	Հովասափ Պողոսյան	7 հունվարի, 22	ՀՀ	Տեղեկություն չի տարածվել	1-ին կայազորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 130-րդ հոդվածի 2-րդ մաս	Բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնողների կողմից մասնագիտական պարտականությունները չկատարելը կամ ոչ պատշաճ կատարելը, որն անգոյություն է առաջացրել է բուժվող հիվանդի մահ	Առողջական խնդիրներ	Նախաքննություն
3.	Արթուր Մխիթարյան	11 հունվարի, 22	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ	5-րդ կայազորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 2-րդ, 6-րդ, 7-րդ և 13-րդ կետեր	Մի խումբ անձանց կամ կազմակերպված խմբի կողմից երկու կամ ավելի անձանց սպանությունը, ազգային, ռասայական կամ կրոնական ատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով՝ կապված այդ անձի կողմից իր ծառայողական գործունեության կատարման հետ, շատերի կյանքի համար վտանգավոր եղանակով	Հրադադարի ռեժիմի խախտում	Նախաքննություն
4.	Ռուդիկ Ղարիբյան	11 հունվարի, 22	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ	5-րդ կայազորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 2-րդ, 6-րդ, 7-րդ և 13-րդ կետեր	Մի խումբ անձանց կամ կազմակերպված խմբի կողմից երկու կամ ավելի անձանց սպանությունը, ազգային, ռասայական կամ կրոնական ատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով՝ կապված այդ անձի կողմից իր ծառայողական գործունեության կատարման հետ, շատերի կյանքի համար վտանգավոր եղանակով	Հրադադարի ռեժիմի խախտում	Նախաքննություն
5.	Վահան Բաբայան	11 հունվարի, 22	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ	5-րդ կայազորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 2-րդ, 6-րդ, 7-րդ և 13-րդ կետեր	Մի խումբ անձանց կամ կազմակերպված խմբի կողմից երկու կամ ավելի անձանց սպանությունը, ազգային, ռասայական կամ կրոնական ատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով՝ կապված այդ անձի կողմից իր ծառայողական	Հրադադարի ռեժիմի խախտում	Նախաքննություն

							գործունեության կատարման հետ, շատերի կյանքի համար վտանգավոր եղանակով		
6.	Վահագն Շառյան	26 հունվարի, 22	ՀՀ	Տեղեկություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Տաավուշի քննչական բաժնի կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Տաավուշի քննչական բաժնի կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Տաավուշի քննչական բաժնի կողմից	Ավտովթար/ ուղևոր	Հայտնի չէ
7.	Արեգ Նովոսարտյան	7 փետրվարի, 22	ՀՀ	Տեղեկություն չի տարածվել	6-րդ կայագորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 242-րդ հոդվածի 2-րդ մաս	Ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովմանն ուղղված պահանջները կամ ճանապարհային երթևեկության կամ տրանսպորտային միջոցների շահագործման կանոնները խախտելը, որն անզուգույթյամբ առաջացրել է մարդու մահ	Ավտովթար/ ուղևոր	Դատաքննություն
8.	Վաչիկ Ապերյան	26 փետրվարի, 22	ՀՀ	ԶԼՄ	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Բերդի քննչական բաժնի կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Բերդի քննչական բաժնի կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Բերդի քննչական բաժնի կողմից	Դժբախտ պատահար/ հոսաքահարում	Հայտնի չէ
9.	Հրաչ Մանասարյան	07 մարտի, 22	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ	8-րդ կայագորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 2-րդ և 13-րդ կետեր	Երկու կամ ավելի անձանց սպանություն ազգային, ռասայական կամ կրոնականատեղության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով՝ կապված այդ անձի կողմից իր ծառայողական գործունեության կամ հասարակական պարտքի կատարման հետ	Հրադադարի ռեժիմի խախտում	Նախաքննություն
10.	Ալբերտ Սիրոյան	16 մարտի, 22	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ	9-րդ կայագորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 360.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետ	Զինծառայողին անզուգույթյամբ ինքնասպանության հասցնելը մարտական հերթապահություն կամ մարտական ծառայություն կրելու ընթացքում	Ինքնասպանություն	Նախաքննություն
11.	Էդուարդ Ռուստամյան	17 մարտի, 22	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ	9-րդ կայագորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 360.1-րդ հոդվածի 1-ին մաս	Զորամասում կամ զինվորական ծառայություն կրելու այլ վայրում զինծառայողին սպառնալիքի, դաժան վերաբերմունքի կամ անձնական պատիվն ու արժանապատվությունը պարբերաբար նվաստացնելու միջոցով անզուգույթյամբ	Ինքնասպանություն	Նախաքննություն

							ինքնասպանության կամ ինքնասպանության փորձի հասցնելը մեկ այլ զինձառայողի կողմից		
12.	Դավիթ Միրզոյան	25 մարտի , 22	ԱՀ/ԼՂ	ԱՀ/ԼՂ ՊՆ	1-ին կայազորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին 7-րդ, 13-րդ կետեր, 185-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 2-րդ, 4-րդ կետեր	Երկու կամ ավելի անձանց սպանություն մի խումբ անձանց կամ կազմակերպված խմբի կողմից ազգային՝ ռասայական կամ կրոնական ատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով	Հրադադարի ռեժիմի խախտում	Նախաքննություն
13.	Իշխան Օհանյան	25 մարտի , 22	ԱՀ/ԼՂ	ԱՀ/ԼՂ ՊՆ	1-ին կայազորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին 7-րդ, 13-րդ կետեր, 185-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 2-րդ, 4-րդ կետեր	Երկու կամ ավելի անձանց սպանություն մի խումբ անձանց կամ կազմակերպված խմբի կողմից ազգային՝ ռասայական կամ կրոնական ատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով	Հրադադարի ռեժիմի խախտում	Նախաքննություն
14.	Արարատ Թևոսյան	25 մարտի , 22	ԱՀ/ԼՂ	ԱՀ/ԼՂ ՊՆ	1-ին կայազորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին 7-րդ, 13-րդ կետեր, 185-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 2-րդ, 4-րդ կետեր	Երկու կամ ավելի անձանց սպանություն մի խումբ անձանց կամ կազմակերպված խմբի կողմից ազգային՝ ռասայական կամ կրոնական ատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով	Հրադադարի ռեժիմի խախտում	Նախաքննություն
15.	Հովհաննես Հովհաննիսյան	25 մարտի , 22	ՀՀ	Տեղեկություն չի տարածվել	Հայտնի չէ	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Էրեբունու բաժնի կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Էրեբունու բաժնի կողմից	Առողջական խնդիրներ	Հայտնի չէ
16.	Անդրանիկ Ասատրյան	23 ապրիլի , 22	ՀՀ	Տեղեկություն չի տարածվել	8-րդ կայազորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 242-րդ հոդվածի 2-րդ մաս	Ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովմանն ուղղված պահանջները կամ ճանապարհային երթևեկության կամ տրանսպորտային միջոցների շահագործման կանոնները	Ավտովթար/ ուղևոր	Նախաքննություն

							խախտելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է մարդու մահ		
17.	Սամվել Սանոյան/ Սանեյան	28 ապրիլ ի, 22	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ	9-րդ կայագորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 373-րդ հոդվածի 3-րդ մաս	Զենքի, ռազմամթերքի և շրջապատի համար առավել վտանգ ներկայացնող առարկաների, նյութերի հետ վարվելու կանոնները խախտելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է մարդու մահ	Սպանություն/ՁՕԿ	Նախաքննություն
18.	Սլավիկ Գրիգորյան	30 ապրիլ ի, 2022	ԱՀ/ԼՂ	Տեղեկություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ԱՀ քրեական ոստիկանության վարչության կողմից	Վարույթն իրականացվել է ԱՀ քրեական ոստիկանության վարչության կողմից	Վարույթն իրականացվել է ԱՀ ՔՌՎ կողմից	Առողջական	Հայտնի չէ
19.	Էդուարդ Գրիգորյան	6 մայիսի , 2022	ԱՀ/ԼՂ	Տեղեկություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ԱՀ քրեական ոստիկանության վարչության կողմից	Վարույթն իրականացվել է ԱՀ քրեական ոստիկանության վարչության կողմից	Վարույթն իրականացվել է ԱՀ ՔՌՎ կողմից	Առողջական	Հայտնի չէ
20.	Գարեգին Եփրեմյան	8 մայիսի , 2022	ՀՀ	Տեղեկություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Արարատի բաժնի կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Արարատի բաժնի կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Արարատի բաժնի կողմից	Ավտովթար/ քաղաքացիական մեքենա	Հայտնի չէ
21.	Արգիշտի Եղյան	11 մայիսի , 22	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ	5-րդ կայագորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 360.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետ	Զինձառայողին անզգուշությամբ ինքնասպանության հասցնելը մարտական հերթապահություն կամ մարտական ծառայություն կրելու ընթացքում	Ինքնասպանություն	Նախաքննություն
22.	Էրզիկ Ազիզյան	14 մայիսի , 2022	ՀՀ	Տեղեկություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ԱՀ ՔԿ Արագածոտնի մարզային քննչական վարչության կողմից	Վարույթն իրականացվել է ԱՀ ՔԿ Արագածոտնի մարզային քննչական վարչության կողմից	Վարույթն իրականացվել է ԱՀ ՔԿ Արագածոտնի մարզային քննչական վարչության կողմից	Ավտովթար/ քաղաքացիական մեքենա	Հայտնի չէ

23.	Գարիկ Վարդանյան	21.Մյս. 22	ՀՀ	Տեղեկություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Լոռու մարզային վարչության կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Լոռու մարզային վարչության կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Լոռու մարզային վարչության կողմից	Առողջական	Հայտնի չէ
24.	Դավիթ Վարդանյան	29 մայիսի , 22	ՀՀ	ՀՀ ՊՆ	7-րդ կայազորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ 2-րդ մասի 7-րդ և 13-րդ կետ	Սպանությունը՝ մի խումբ անձանց կամ կազմակերպված խմբի կողմից ազգային, ռասայական կամ կրոնական ատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով	Հրադադարի ռեժիմի խախտում	Նախաքննություն
25.	Սարգիս Գրիգորյան	9 հունիսի, 2022	ՀՀ	Տեղեկություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Երևան քաղաքի վարչության Նոր Նորքի բաժնի կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Երևան քաղաքի վարչության Նոր Նորքի բաժնի կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Երևան քաղաքի վարչության Նոր Նորքի բաժնի կողմից	Ինքնասպանություն	Հայտնի չէ
26.	Հրաչ Փիլիպոսյան	19 հունիսի 2022	ՀՀ	ԶԼՍ, հաստատվել է ՀՀ ՊՆ և դատախազության կողմից	5-րդ կայազորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 2-րդ, 6-րդ, 7-րդ և 13-րդ կետեր	Մի խումբ անձանց կամ կազմակերպված խմբի կողմից երկու կամ ավելի անձանց սպանությունը, ազգային, ռասայական կամ կրոնական ատելության կամ կրոնական մոլեռանդության շարժառիթով՝ կապված այդ անձի կողմից իր ծառայողական գործունեության կատարման հետ, շատերի կյանքի համար վտանգավոր եղանակով	Հրադադարի ռեժիմի խախտում	Նախաքննություն
27.	Հմայակ Միքայելյան	19 հունիսի, 2022	ՀՀ	Տեղեկություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Արագածոտնի մարզային քննչական վարչության կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Արագածոտնի մարզային քննչական վարչության կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Արագածոտնի մարզային քննչական վարչության կողմից	Սպանություն	Հայտնի չէ
28.	Կարեն մարտիրոսյան	20 հունիսի 2022	ՀՀ	ԶԼՍ	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Արարտի մարզի քննչական վարչության կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Արարտի մարզի քննչական վարչության կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Արարտի մարզի քննչական վարչության կողմից	Ավտոմոբիլ/ քաղաքացիական մեքենայով	Հայտնի չէ

29.	Ալիկ Գրիգորյան	23 հունիսի, 2022	ԱՀ/ԼՂ	Տեղեկություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ քստիկանության կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ քստիկանության կողմից	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ քստիկանության կողմից	Առողջական	Հայտնի չէ
30.	Նիկոլայ Սարգսյան	24 հունիսի 2022	ՀՀ	Պաշտոնական	8-րդ կայագորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 242-րդ հոդվածի 2-րդ մաս	Ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովմանն ուղղված պահանջները կամ ճանապարհային երթևեկության կամ տրանսպորտային միջոցների շահագործման կանոնները խախտելը, որն անզուգույնությամբ առաջացրել է մարդու մահ	Ավտովթար/ ուղևոր	Նախաքննություն
31.	Կարեն Մեսրոպյան	9 հուլիսի, 2022	ԱՀ/ԼՂ	Տեղեկություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ԱՀ Մարտունու քննչական բաժնի կողմից	Վարույթն իրականացվել է ԱՀ Մարտունու քննչական բաժնի կողմից	Վարույթն իրականացվել է ԱՀ Մարտունու քննչական բաժնի կողմից	Ավտովթար/ քաղաքացիական մեքենա	Հայտնի չէ
32.	Արսեն Մանուկյան	14 հուլիսի, 2022	ՀՀ	Պաշտոնական	8-րդ կայագորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 522-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետ	Չորամասում կամ զինվորական ծառայություն կրելու այլ վայրում զինծառայողին սպառնալիքի, դաժան վերաբերմունքի կամ անձնական պատիվն ու արժանապատվությունը նվաստացնելու միջոցով անզուգույնությամբ հինքնասպանության կամ հինքնասպանության փորձի հասցնելը մեկ այլ զինծառայողի կողմից մարտական հերթապահություն կամ մարտական ծառայություն կրելու ընթացքում	Ինքնասպանություն	Նախաքննություն
33.	Քրիստինե Չիչյան	16 հուլիսի, 2022	ՀՀ	Ոչ պաշտոնական, հաստատվել է պաշտոնական մարմինների կողմից	5-րդ կայագորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 538-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետ	Մեքենաներ վարելու կամ շահագործելու կանոնները խախտելը, որն առաջացրել է մարդու մահ	Ավտովթար	Նախաքննություն
34.	Անյուտա Արզումանյան	21 հուլիսի, 2022	ՀՀ	Տեղեկություն չի տարածվել	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոսիկանության Ենևան քաղաքի վարչության	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոսիկանության Ենևան քաղաքի վարչության	Վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոսիկանության Ենևան քաղաքի վարչության	Առողջական	Հայտնի չէ

					Մաշտոցի բաժնի կողմից	Մաշտոցի բաժնի կողմից			
35.	Պայան Պողոսյան	26 հուլիսի , 2022	ՀՀ	Պաշտոնական	Հայտնի չէ	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 532-րդ հոդվածի 1-ին մասով	Զենքի, ռազմամթերքի, ռազմական տեխնիկայի կամ ռազմական այլ գույքի, ռադիոակտիվ նյութի, պայթուցիկ կամ շրջապատի համար առավել վտանգ ներկայացնող այլ նյութի, սարքի կամ առարկայի հետ վարվելու կանոն խախտելը, որն անզուգույթյամբ առաջացրել է մարդու առողջությանը միջին ծանրության վնասի պատճառում	Զենքի, ռազմամթերքի հետ վարվելու կանոնների խախտում/այրվածք հրդեհի հետքանքով	Նախաքննություն
36.	Գուրգեն Գաբրիելյան	03 օգոստոսի, 2022	ԱՀ/ԼՂ	Պաշտոնական	2-րդ կայագորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 7-րդ և 15-րդ կետեր	Սպանություն՝ ռասայական, ազգային, էթնիկ կամ սոցիալական ծագումով, կրոնով պայմանավորված ատելության, անհանդուրժողականության կամ թշնամանքի շարժառիթով այլ անձանց կյանքի համար վտանգավոր եղանակով	Հրադադարի ռեժիմի խախտում/հրավիճակի սրում	Նախաքննություն
37.	Արթուր Խաչատրյան	03 օգոստոսի, 2022	ԱՀ/ԼՂ	Պաշտոնական	2-րդ կայագորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 7-րդ և 15-րդ կետեր	Սպանություն՝ ռասայական, ազգային, էթնիկ կամ սոցիալական ծագումով, կրոնով պայմանավորված ատելության, անհանդուրժողականության կամ թշնամանքի շարժառիթով այլ անձանց կյանքի համար վտանգավոր եղանակով	Հրադադարի ռեժիմի խախտում/հրավիճակի սրում	Նախաքննություն
38.	Ատոմ Հարությունյան	04 օգոստոսի, 2022	ՀՀ	Պաշտոնական	5-րդ կայագորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 550-րդ հոդվածի 3-րդ մաս	Հրամանատարի (պետի) կամ պաշտոնատար անձի կողմից իր ծառայողական պարտականությունների կատարման նկատմամբ անբարեխիղճ կամ անփույթ վերաբերմունքի հետևանքով դրանք չկատարելը կամ ոչ պատշաճ կատարելը է ռազմական դրության, պատերազմի ժամանակ կամ մարտի պարագաներում	Առողջական / հանկարծամահ վարժական հավաքների ժամանակ	Նախաքննություն
39.	Արշալույս Հովհաննիսյան	07 օգոստոսի, 2022	ՀՀ	Պաշտոնական	8-րդ կայագորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 1-ին մաս	Սպանությունը՝ դիտավորյալ	Առողջական / հանկարծամահ	Նախաքննություն

40.	Ազատ Մանուկյան	07 օգոստ նսի, 2022	ՀՀ	Ոչ պաշտոնական	5-րդ կայագրային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 550-րդ հոդվածի 3-րդ մաս	Հրամանատարի (պետի) կամ պաշտոնատար անձի կողմից իր ծառայողական պարտականությունների կատարման նկատմամբ անբարեխիղճ կամ անփույթ վերաբերմունքի հետևանքով դրանք չկատարելը կամ ոչ պատշաճ կատարելը է ռազմական դրության, պատերազմի ժամանակ կամ մարտի պարագաներում	Դժբախտ պատահար/ ջրահեղձ	Նախաքննություն
41.	Էրիկ Ղարսյան	9 օգոստ նսի, 2022	ՀՀ	Պաշտոնական	6-րդ կայագրային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 522-րդ հոդվածի 1-ին մաս	Ջորամասում կամ զինվորական ծառայություն կրելու այլ վայրում զինծառայողին սպառնալիքի, դաժան վերաբերմունքի կամ անձնական պատիվն ու արժանապատվությունը նվաստացնելու միջոցով անզգուշությամբ ինքնասպանության կամ ինքնասպանության փորձի հասցնելը մեկ այլ զինծառայողի կողմից	Ինքնասպանություն	Նախաքննություն
42.	Մանվել Թաղևոսյան	14 օգոստ նսի, 2022	ՀՀ	Պաշտոնական	8-րդ կայագրային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 1-ին մաս	Սպանությունը՝ դիտավորյալ	Առողջական / հանկարծամահ	Նախաքննություն
43.	Սուրեն Փիրումյան	21 օգոստ նսի, 2022	ՀՀ	Ոչ պաշտոնական	9-րդ կայագրային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածի 2-րդ մաս	Ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովմանն ուղղված պահանջները կամ ճանապարհային երթևեկության կամ տրանսպորտային միջոցների շահագործման անվտանգությունն ապահովող կանոնները խախտելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է մարդու մահ	Ավտովթար/ քաղաքացիական մեքենա	Նախաքննություն
44.	Ռազմիկ Հակոբյան	21 օգոստ նսի, 2022	ՀՀ	Ոչ պաշտոնական	9-րդ կայագրային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածի 2-րդ մաս	Ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովմանն ուղղված պահանջները կամ ճանապարհային երթևեկության կամ տրանսպորտային միջոցների շահագործման անվտանգությունն ապահովող կանոնները խախտելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է մարդու մահ	Ավտովթար/ քաղաքացիական մեքենա	Նախաքննություն
45.	Գառնիկ Խաչատրյան	21 օգոստ նսի, 2022	ՀՀ	Տեղեկություն չի տարածվել	10-րդ կայագրային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 2-րդ մաս	Բուժաշխատողի կողմից մասնագիտական պարտականությունները չկատարելը կամ ոչ պատշաճ կատարելը, որն անզգուշությամբ առաջացրել է մարդու մահ	Առողջական	Նախաքննություն

46.	Պավլիկ Բրուտյան	2 սեպտեմբերի, 2022	ՀՀ	Տեղեկություն չի տարածվել	5-րդ կայագրային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածի 2-րդ մաս	Ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովմանն ուղղված պահանջները կամ ճանապարհային երթևեկության կամ տրանսպորտային միջոցների շահագործման անվտանգությունն ապահովող կանոնները խախտելը, որն անգգուշությամբ առաջացրել է մարդու մահ	Ավտոլիթար/ քաղաքացիական մեքենա	Նախաքննություն
47.	Արման Սարգսյան	6 սեպտեմբերի, 2022	ՀՀ	Պաշտոնական	5-րդ կայագրային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին և 15-րդ կետեր	Սպանություն՝ ռասայական, ազգային, էթնիկ կամ սոցիալական ծագումով, կրոնով պայմանավորված ատելության, անհանդուրժողականության կամ թշնամանքի շարժառիթով՝ կապված անձի կողմից իր ծառայողական գործունեության կամ պարտքի կատարման հետ	Հրադադարի ռեժիմի խախտում	Նախաքննություն
48.	Նահապետ Մարգարյան	28 սեպտեմբերի, 2022	ՀՀ	Պաշտոնական	8-րդ կայագրային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 7-րդ և 15-րդ կետեր	Սպանություն՝ ռասայական, ազգային, էթնիկ կամ սոցիալական ծագումով, կրոնով պայմանավորված ատելության, անհանդուրժողականության կամ թշնամանքի շարժառիթով այլ անձանց կյանքի համար վտանգավոր եղանակով՝ կապված անձի կողմից իր ծառայողական գործունեության կամ պարտքի կատարման հետ	Հրադադարի ռեժիմի խախտում/ իրավիճակի սրում	Նախաքննություն
49.	Հովհաննես Սուքիասյան	28 սեպտեմբերի, 2022	ՀՀ	Պաշտոնական	8-րդ կայագրային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 7-րդ և 15-րդ կետեր	Սպանություն՝ ռասայական, ազգային, էթնիկ կամ սոցիալական ծագումով, կրոնով պայմանավորված ատելության, անհանդուրժողականության կամ թշնամանքի շարժառիթով այլ անձանց կյանքի համար վտանգավոր եղանակով՝ կապված անձի կողմից իր ծառայողական գործունեության կամ պարտքի կատարման հետ	Հրադադարի ռեժիմի խախտում/ իրավիճակի սրում	Նախաքննություն
50.	Էդվարդ Հովհաննիսյան	28 սեպտեմբերի, 2022	ՀՀ	Պաշտոնական	8-րդ կայագրային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 7-րդ և 15-րդ կետեր	Սպանություն՝ ռասայական, ազգային, էթնիկ կամ սոցիալական ծագումով, կրոնով պայմանավորված ատելության, անհանդուրժողականության կամ թշնամանքի շարժառիթով այլ անձանց կյանքի համար վտանգավոր եղանակով՝ կապված անձի կողմից իր ծառայողական	Հրադադարի ռեժիմի խախտում/ իրավիճակի սրում	Նախաքննություն

							գործունեության կամ պարտքի կատարման հետ		
51.	Հրայր Բակամյան	30 սեպտեմբերի, 2022	ՀՀ	Պաշտոնական	5-րդ կայագորային քննչական բաժին	ՀՀ քրեական օրենսգրքի 540-րդ հոդվածի 6-րդ մաս	Մարտական հերթապահություն կամ մարտական ծառայություն կրելու կանոնները խախտելը՝ ռազմական դրության, պատերազմի ժամանակ, մարտի պարագաներում, կամ որն անզուգույթյամբ առաջացրել է մարդու մահ՝	Սպանություն/ Մարտական ծառ. կան. խախտում	Նախաքննություն

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1.

ՀՐԱԴԱԴԱԴՈՒՄԻ ՌԵԺԻՄԻ ԽԱԽՍՏՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ ՄԻՋԱԴԵՊԵՐ

Անդրադառնալով հրադադարի ռեժիմի խախտման դեպքերին և սահմանային միջադեպերին՝ նշենք, որ 2020 թ. 44-օրյա պատերազմից ավարտից շուրջ մեկ տարի անց՝ 2021 թ. նոյեմբերից Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը սկսեց ինտենսիվ կերպով ապատեղեկություն տարածել՝ իբր հայկական կողմը խախտում է հրադադարի պահպանման ռեժիմը:

2022 թվականի հունվարից Ադրբեջանի կողմից Հայաստանի սահմանին հրադադարի ռեժիմի խախտման դեպքերը դարձան 3 զինձառայողի մահվան պատճառ:

Խախտման դեպքերը ոչ ամենօրյա պարբերականությամբ շարունակվեցին փետրվարին: Իսկ մարտին ադրբեջանական զինված ուժերն անցան հրադադարի ռեժիմի առավել ծավալուն խախտման. մարտի 7-ին հրադադարի ռեժիմը խախտվեց հայ-ադրբեջանական սահմանին՝ պատճառ դառնալով մեկ զինձառայողի մահվան, իսկ մարտի 24-ին⁹ ադրբեջանական զինված ուժերը ներթափանցեցին Արցախի վերահսկողության տակ գտնվող գյուղեր ու բարձունքներ՝ իրենց վերահսկողության տակ վերցնելով Ասկերանի շրջանի Փառուխ գյուղն ու հարակից դիրքերը¹⁰: Հայկական կողմից զոհվեց 3 զինձառայող:

Սահմանային վիճակը կրկին լարվեց մայիսի 28-ին, երբ ադրբեջանական ՋՈՍ ստորաբաժանումները տարբեր տրամաչափի հրաձգային զինատեսակներից կրակեցին հայ-ադրբեջանական սահմանի հարավ-արևելյան հատվածում տեղակայված հայկական դիրքերի ուղղությամբ, ինչի հետևանքով հրազենային վիրավորում ստացավ պարտադիր ժամկետային զինձառայող, ով հաջորդ օրը մահացավ բժշկական կենտրոնում¹¹:

Հունիսին և հուլիսին կրկին ոչ ամենօրյա պարբերականությամբ հրադադարի ռեժիմը խախտվեց, որի հետևանքով ՀՀ սահմանին հունիսին մահացավ ժամկետային զինձառայող:

Իսկ հուլիսի վերջին օրերից սկսած Ադրբեջանի զինված ուժերը հրադադարի ռեժիմը խախտեցին միաժամանակ հայ-ադրբեջանական և դարաբաղադրբեջանական սահմանին¹²: Օգոստոսի 1-ից Արցախի Հանրապետության հյուսիսային և հյուսիս-արևմտյան

⁹ <https://factor.am/484764.html>

¹⁰ <https://factor.am/491621.html>

¹¹ <https://mil.am/hy/news/10688>, <https://mil.am/hy/news/10689>

¹² <https://mil.am/hy/news/10860>

սահմանագոտու մի շարք հատվածներում ադրբեջանական զինված ուժերը փորձեցին հատել շփման գիծը¹³:

Սահմանային լարվածությունը շարունակվեց և պահպանվեց մինչև օգոստոսի 5-ը: Ադրբեջանական ստորաբաժանումները կիրառեցին հարվածային անօդաչու թռչող սարքեր, տարբեր տրամաչափի հրաձգային զինատեսակներ, ականանետեր, նոնականետեր, ինչի հետևանքով մահացավ ՀՀ ԶՈւ երկու զինծառայող: Նույն օրը Արցախի Հանրապետությունում հայտարարվեց մասնակի գորահավաք¹⁴:

Ստեղծված իրավիճակում և Ադրբեջանի ճնշման ներքո օգոստոսի 5-ին ԱՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունից Աղավնոյի բնակիչներին զգուշացվեց մինչև օգոստոսի 25-ը համայնքը լքելու մասին¹⁵:

Օգոստոսի 25-ը Լաչինի միջանցքի բնակավայրերը՝ Բերձոր (Լաչին) քաղաքը, Ներքին Սուս և Աղավնո գյուղերը, ինչպես նաև գործող ճանապարհը անցան Ադրբեջանի հսկողության տակ:

Սեպտեմբերի 5-ին հրադադարի ռեժիմի խախտման հետևանքով մահացավ ՀՀ ԶՈւ մեկ զինծառայող: Սահմանային լարվածությունը որոշ չափով թուլացավ, սակայն մեկ շաբաթ անց՝ սեպտեմբերի 13-ին Ադրբեջանը լայնածավալ հարձակում գործեց Հայաստանի հանրապետության սուվերեն տարածքի վրա՝ Սյունիքի, Գեղարքունիքի և Վայոց ձորի մարզերում:

Սեպտեմբերի 14-ի երեկոյան ժամը 20-ի դրությամբ ՀՀ ՊՆ-ն տեղեկացրեց, որ բոլոր ուղղություններով կրակը գրեթե դադարել է, էական միջադեպեր չեն արձանագրվել: Սեպտեմբերի 15-ին Անվտանգության խորհրդի քարտուղար Արմեն Գրիգորյանը Հանրային հեռուստաընկերության ուղիղ եթերում հայտնեց, որ միջազգային հանրության ներգրավվածության շնորհիվ հաջողվել է ձեռք բերել կրակը դադարեցնելու պայմանավորվածություն:

Բացի մարդկային կորուստներից հայկական կողմը սեպտեմբերի 13-ի ադրբեջանական հարձակման հետևանքով ունեցավ նաև դիրքային կորուստներ, ինչի մասին սեպտեմբերի 16-ին հայտնեց ՀՀ զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետ Էդվարդ Ասրյանը՝¹⁶ հայտնելով, որ ադրբեջանական ուժերը մի քանի ուղղություններով մխրճվել

¹³ <https://factor.am/539675.html> , <https://factor.am/539675.html>

¹⁴ <https://factor.am/540439.html>

¹⁵ <https://factor.am/541252.html>

¹⁶ <https://www.azatutyun.am/a/32036710.html>

են ՀՀ ինքնիշխան տարածք, այդ թվում՝ մինչև 7,5 կմ խորությամբ Ջերմուկի ուղղությամբ, 1-1,5 կմ խորությամբ՝ Վերին Շորժայի ու Ներքին Հանդի ուղղությամբ, 0,5 կմ՝ Իշխանասարի ուղղությամբ:

Ի դեպ, աղբեջանական զինված ուժերը մինչ այժմ՝ 2022 թ. հոկտեմբերի դրությամբ շարունակում են մնալ օկուպացրած դիրքերում: Ի դեպ, 2021 մայիսին Գեղարքունիքի մարզի Վարդենիսի տարածաշրջանում՝ Նորաբակ-Քարվաճառ ճանապարհից մինչև Մեծ ու Փոքր Ալ լճեր ընկած սահմանային հատվածում, նրանք օկուպացրեցին ՀՀ սուվերեն տարածքի առնվազն 32 քառակուսի կմ տարածք¹⁷:

Մի քանի օր հրադադարի ռեժիմի խախտման դեպքեր չարձանագրվեցին: Այս ժամանակահատվածը համընկավ սեպտեմբերի 18-ին ԱՄՆ Ներկայացուցիչների պալատի նախագահ Նենսի Փելոսիի գլխավորած պատվիրակության Հայաստան ժամանման հետ: Նենսի Փելոսիի Հայաստանից մեկնելու հաջորդ օրը՝ սեպտեմբերի 20-ին Աղբեջանը գրեթե մեկշաբաթյա լռությունից հետո կրկին խախտեց հրադադարի ռեժիմը: Սահմանային լարված իրավիճակը՝ ուղեկցվելով նաև հայ-աղբեջանական սահմանան անցնելու աղբեջանական ստորաբաժանումների փորձով, շարունակվեց մինչև սեպտեմբերի 28-ը: Արդյունքում զոհվեց ՀՀ ԶՈւ երեք զինծառայող:

Հոկտեմբերի 18-ին ՀՀ պաշտպանության նախարարությունը տեղեկություն տարածեց՝ հայտնելով, որ գիշերային դիտարկման և վերլուծության արդյունքում պարզվել է, որ աղբեջանական ստորաբաժանումները հրադադարը խախտում են նախ կրակելով միմյանց, ապա՝ հայկական դիրքերի ուղղությամբ՝ տպավորություն ստողծելով՝ իբր հայկական կողմն է կրակում աղբեջանական հենակետերի ուղղությամբ, ապա սկսում տարբեր տրամաչափի հրաձգային զինատեսակներից կրակ բացել հայկական դիրքերի ուղղությամբ՝ իբր ի պատասխան Հայաստանի կողմից հրադադարի ռեժիմի խախտման:⁵ :

¹⁷ <https://hetq.am/hy/article/144181>

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2.

2022 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆՎԱՐ-ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ ԱՄԻՍՆԵՐԻՆ ՀՀ ԵՎ ԱՀ/ԼՂ ԶԻՆՎԱԾ ՈՒԺԵՐՈՒՄ ԶԻՆԾԱՌԱՅՈՂՆԵՐԻ ՄԱՀԱՑՈՒԹՅԱՆ ԴԵՊՔԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ա. Հրադադարի ռեժիմի խախտում

1. Արթուր Մխիթարյան
2. Ռուդիկ Ղարիբյան
3. Վահան Բաբայան

ՀՀ պաշտպանության նախարարության տարածած հաղորդագրության համաձայն՝ 2022 թ. հունվարի 11-ին հայ-ադրբեջանական սահմանի արևելյան ուղղությամբ ադրբեջանական կողմի կրակոցի հետևանքով զոհվել են ՀՀ ՊՆ զորամասերից մեկի զինծառայողներ, շարքային Արթուր Արտյունի Մխիթարյանը և կրտսեր սերժանտ Ռուդիկ Ռաֆիկի Ղարիբյանը¹⁸: Հետագայում հայտնաբերվել է նաև ՀՀ ԶՈւ զինծառայող՝ շարքային Վահան Վաչագանի Բաբայանի մարմինը:

Զինծառայողների մահվան փաստով ՀՀ քննչական կոմիտեի զինվորական քննչական գլխավոր վարչության հինգերորդ կայազորային քննչական բաժնում նախաձեռնվել է քրեական վարույթ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 2-րդ, 6-րդ, 7-րդ և 13-րդ կետերով: Կատարվում է նախաքննություն:

4. Հրաչ Մանասարյան

Ըստ ՀՀ պաշտպանության նախարարության տարածած հաղորդագրության՝ 2022 թ. մարտի 7-ին Ադրբեջանի ԶՈւ ստորաբաժանումները կրակել են հայ-ադրբեջանական սահմանի արևմտյան հատվածում (Երասխ) տեղակայված հայկական մարտական դիրքերի ուղղությամբ, ինչի հետևանքով ՀՀ ՊՆ զորամասերից մեկի պայմանագրային զինծառայող, սերժանտ Հրաչ Արամի Մանասարյանը ստացած վիրավորման արդյունքում մահացել է հիվանդանոց տեղափոխվելու ճանապարհին: Եվս մեկ զինծառայող վիրավորվել է¹⁹:

¹⁸ <https://mil.am/hy/news/10265>

¹⁹ <https://mil.am/hy/news/10416>

Հրաչ Մանասարյանը Գորիս համայնքի Ակներ բնակավայրից էր: Նա մասնակցել էր 44-օրյա պատերազմին²⁰:

ՀՀ քննչական կոմիտեի տեղեկացմամբ՝ Հրաչ Մանասարյանի սպանության, ինչպես նաև մյուս զինծառայողի հրազենային վիրավորում ստանալու դեպքի առթիվ ՀՀ քննչական կոմիտեի զինվորական քննչական գլխավոր վարչության ութերորդ կայազորային քննչական բաժնում նախաձեռնվել է քրեական վարույթ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 2-րդ և 13-րդ կետերով:

ՀՀ ՔԿ-ի տեղեկությունների համաձայն՝ զինծառայողը զոհվել է զորամասի պահպանության տեղամասի մարտական հենակետում ինժեներական աշխատանքներ կատարելիս:

Կատարվում է նախաքննություն²¹:

5. **Դավիթ Միրզոյան**

6. **Իշխան Օհանյան**

7. **Արարատ Թևոսյան**

ԱՀ/ԼՂ պաշտպանության բանակի տարածած հաղորդագրության համաձայն՝ 2022 թ. մարտի 25-ին հրադադարի ռեժիմի խախտման ժամանակ ադրբեջանական զինված ուժերի Բայրակթար TB-2 տեսակի հարվածային անօդաչու թռչող սարքերի կիրառման հետևանքով մահացել են ՊԲ պայմանագրային զինծառայողներ Դավիթ Ռոբերտի Միրզոյանը, Իշխան Սերժիկի Օհանյանը և Արարատ Վազիֆի Թևոսյանը²²:

Զինծառայողի մահվան փաստով նախաձեռնվել է քրեական վարույթ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին 7-րդ, 13-րդ կետերով, ինչպես նաև 185-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 2-րդ, 4-րդ կետերով:

Կատարվում է նախաքննություն:

²⁰ <https://iravaban.net/372666.html>

²¹ <https://www.investigative.am/news/view/zincarayoxi-spanutyun-hakarakordi-koxmic.html>

²² <https://factor.am/492060.html>,

<https://www.facebook.com/artsakhdefencearmy/posts/pfbid02PfkWeLNc5qy6fent3hhepCexR6XTA7p3RmesjDziVYjhJ1AwpLotidXeMY26vVzVI>

8. Դավիթ Վարդանյան

Ըստ ՀՀ պաշտպանության նախարարության տարածած հաղորդագրության՝ 2022 թ. մայիսի 28-ին Ադրբեջանական ՁՈՍ ստորաբաժանումների կրակոցների հետևանքով մահացել է պարտադիր ժամկետային զինծառայող, շարքային Դավիթ Վահանի Վարդանյանը²³:

ՀՀ ՔԿ տարածած հաղորդագրության²⁴ համաձայն՝ Դավիթ Վարդանյանը հրազենագնդակային վիրավորում է ստացել ձախ ոտքի աճուկային շրջանում և մահացել Կապանի բժշկական կենտրոնում:

Զինծառայողի սպանության դեպքի առթիվ նախաձեռնվել է քրեական վարույթ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ 2-րդ մասի 7-րդ և 13-րդ կետով նախատեսված հանցագործության հատկանիշներով:

Անդրադառնալով այն հանգամանքին, որ զինծառայողը մահացել է ոտքից վիրավորվելու հետևանքով, ՀՀ քննչական կոմիտեի մամուլի ծառայությունից լրատվամիջոցներից մեկին (epress.am) տեղեկացրել են, որ վնասվել է զինծառայողի աորտայից անջատվող զարկերակը, ինչի արդյունքում սկսվել է առատ արնահոսություն, որի հետևանքով զինծառայողը մահացել է²⁵:

9. Հրաչ Փիլիպոսյան

Ըստ factor.am-ի տվյալների՝ 2018 թ. հունիսի 18-ին Ադրբեջանի զինված ուժերը կրակոցներ են արձակել Վարդենիսի ուղղությամբ, ինչի հետևանքով ժամկետային զինծառայող է զոհվել: ՀՀ պաշտպանության նախարարությունից լուրը հաստատել են լրատվամիջոցի հետ զրույցում՝ հայտնելով, որ ՊՆ-ն մանրամասները կներկայացնի ավելի ուշ²⁶:

Այնուամենայնիվ, զինծառայողի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական տեղեկություն այդպես էլ չի տարածվել:

²³ <https://mil.am/hy/news/10688>

²⁴ <https://www.investigative.am/news/view/davit-varpanyan.html>

²⁵ https://epress.am/2022/05/31/davit_varpanyan_gh.html

²⁶ <https://factor.am/524440.html>

Ի դեպ, Վարդենիսի ավագանու անդամ Դավիթ Շահնազարյանը դեպքից ժամեր անց հայտարարեց, որ զինձառայողը զոհվել է հակառակորդի կրակոցից: Պաշտպանության նախարարությունը, սակայն, այդ մասին հաղորդագրություն ևս չի տարածել:

«Ազատություն ռադիոկայանի»²⁷ հետ զրույցում զինձառայողի մորեղբայրը՝ Աշոտ Խաչատրյանը հայտնեց, որ զինձառայողի մարմինը ծնողներին զինկոմիսարիատն է փոխանցել: Հարազատներին հայտնի է դարձել, որ զինձառայողը մահացել է շտապօգնության մեքենայում:

ՀՀ քննչական կոմիտեից լրատվամիջոցին հայտնել են, որ նախ անհրաժեշտ է ՀՀ պաշտպանության նախարարության կողմից պաշտոնապես հաղորդագրության տարածումը, որից հետո իրենց անդրադարձը: Քանի որ այդպիսի հաղորդագրություն չի եղել, ապա քննչական կոմիտեն զինձառայողի մահվան մասին լուրը չի կարող տարածել:

Պաշտոնական տեղեկության բացակայության պատճառով զոհված զինձառայողի հարազատները վերջինիս ծառայակիցներից իմացել են, որ զինձառայողը ստացել է հրազենային և բեկորային վնասվածքներ: Ծառայակիցները նաև հայտնել են, որ շտապօգնության մեքենան մարտական դիրքեր բարձրանալու հնարավորություն չի ունեցել և ծառայակից ընկերները նրան պատգարակով մոտ 200 մետր իջեցրել դեպի մեքենան:

Հրաչ Փիլիպոսյանի մահվան փաստով ՀՀ քրեական օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ, 6-րդ, 7-րդ, 13-րդ կետերի հատկանիշներով նախաձեռնվել է քրեական վարույթ²⁸:

10. Գուրզեն Գաբրիելյան

11. Արթուր Խաչատրյան

2022 թ. օգոստոսի 3-ին ՀՀ Արցախի պաշտպանության նախարարությունը հաղորդագրություն տարածեց²⁹ այն մասին, որ ժամը 09:00-ից սկսած ադրբեջանական ստորաբաժանումները խախտել են հրադադարի պահպանման ռեժիմը՝ թիրախավորելով ՊԲ մարտական դիրքերն ու զորամասերից մեկի մշտական տեղակայման վայրը՝ կրակ արձակելով տարբեր տրամաչափի հրաձգային զինատեսակներից, կիրառելով ականանետեր, նոնականետեր և հարվածային ԱԹՄ-ներ, ինչի հետևանքով մահացու

²⁷ <https://www.azatutyun.am/a/31909947.html>

²⁸ <https://www.azatutyun.am/a/31911805.html>

²⁹

<https://www.facebook.com/artsakhdefencearmy/posts/pfbid037ton3yJFPhfMRoaVvCvZBXT3cxP6FYrJjY3Lo8moy6vkRmhrb1VjhV3MzVSt7uHl>

վիրավորում են ստացել ՊԲ զինծառայողներ սպա Գուրգեն Գալերիի Գաբրիելյանը և ենթասպա Արթուր Յուրիի Խաչատրյանը: Եվս 14 զինծառայող տարբեր աստիճանի վիրավորումներ է ստացել:

Արթուր Խաչատրյանը Մարտակերտի շրջանի Վերին Հոռաթաղ գյուղից էր: Գուրգեն Գաբրիելյանը՝ Մարտակերտի շրջանի Առաջաձոր գյուղից էր, նախկին գյուղապետը:

Ըստ Դատախազության կողմից Կազմակերպությանը տրամադրած տվյալների՝ կազմվել է արձանագրություն քրեական վարույթ նախաձեռնելու մասին՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 7-րդ և 15-րդ կետերի:

12. Արման Սարգսյան

ՀՀ պաշտպանության նախարարության տարածած³⁰ տեղեկության համաձայն՝ 2022 թ. սեպտեմբերի 5-ի երեկոյան հայ-ադրբեջանական սահմանագոտու արևելյան հատվածում տեղակայված մարտական դիրքում հակառակորդի արձակած կրակոցից մահացել է պարտադիր ժամկետային զինծառայող, կրտսեր սերժանտ Արման Գազիկի Սարգսյանը:

Ըստ Դատախազության կողմից Կազմակերպությանը տրամադրած տվյալների՝ կազմվել է արձանագրություն քրեական վարույթ նախաձեռնելու մասին՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 15-րդ կետի:

13. Նահապետ Մարգարյան

14. Հովհաննես Սուքիասյան

15. Էդվարդ Հովհաննիսյան

ՀՀ պաշտպանության նախարարության տարածած³¹ հաղորդագրության համաձայն՝ 2022 թ. սեպտեմբերի 28-ին՝ ժամը 18:00-ից սկսած, Ադրբեջանի ԶՈւ ստորաբաժանումները ականանետերի և խոշոր տրամաչափի հրաձգային զինատեսակների կիրառմամբ կրակ են բացել հայ-ադրբեջանական սահմանի արևելյան ուղղությամբ տեղակայված մարտական դիրքերի ուղղությամբ, որի հետևանքով զոհվել է 3 զինծառայող՝ սպա, փոխգնդապետ Նահապետ Նվերի Մարգարյանը, պայմանագրային զինծառայող, սերժանտ Հովհաննես

³⁰ <https://mil.am/hy/news/10990>

³¹ <https://mil.am/hy/news/11068>

Փայլակի Սուքիասյանը և ժամկետային զինծառայող, շարքային Էդվարդ Հայկի Հովհաննիսյանը³²:

Ըստ Դատախազության կողմից Կազմակերպությանը տրամադրած տվյալների՝ կազմվել է արձանագրություն քրեական վարույթ նախաձեռնելու մասին՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին, 7-րդ և 15-րդ կետերի:

Բ.Ինքնասպանություն

Զինվորական ծառայության հետ կապված

1. Ալբերտ Միրոյան

ՀՀ ՊՆ կողմից տարածած տեղեկության համաձայն՝ 2022 թ. մարտի 16-ին ՀՀ հարավարևելյան ուղղությամբ տեղակայված մարտական դիրքերից մեկում հայտնաբերվել է ՀՀ ՊՆ N գորամասի ժամկետային զինծառայող, շարքային Ալբերտ Լևոնի Միրոյանի մարմինը՝ ծնոտի շրջանում հրազենային վնասվածքով³³:

ՀՀ քննչական կոմիտեի զինվորական քննչական գլխավոր վարչության իններորդ կայազորային քննչական բաժնում դեպքի առթիվ նախաձեռնվել է քրեական վարույթ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 360.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով:

ՀՀ ՔԿ-ի նախնական տվյալներով՝ Ալբերտ Միրոյանը մահացու վնասվածքը ստացել է գորամասի պահպանության տեղամասի մարտական դիրքում իրեն ամրակցված ԱԿ-74 տեսակի ինքնաձիգից կզակի շրջանում արձակված կրակոցից:

Կատարվում է նախաքննություն³⁴:

2. Էդուարդ Ռուստամյան

ՀՀ ՊՆ կողմից տարածած տեղեկության համաձայն՝ 2022 թ. մարտի 17-ին հարավային ուղղությամբ տեղակայված ՀՀ ՊՆ գորամասերից մեկի տարածքում հայտնաբերվել է ժամկետային զինծառայող, շարքային Էդուարդ Ռազմիկի Ռուստամյանի մարմինը³⁵:

³² <https://mil.am/hy/news/11071>

³³ <https://mil.am/hy/news/10444>

³⁴ <https://www.investigative.am/news/view/zinvari-mah-a-siroyan.html>

³⁵ <https://mil.am/hy/news/10446>

Զինճառայողի մահվան փաստով ՀՀ քննչական կոմիտեի զինվորական քննչական գլխավոր վարչության իններորդ կայազորային քննչական բաժնում ՀՀ քրեական օրենսգրքի 360.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով նախաձեռնվել է քրեական վարույթ³⁶:

3. Արգիշտի Եղյան

ՀՀ ՊՆ կողմից տարածած տեղեկության համաձայն՝ 2022 թ. մայիսի 11-ին ՀՀ արևելյան ուղղությամբ տեղակայված N գորամասի մարտական հենակետերից մեկում հայտնաբերվել է շարքային Արգիշտի Արմենի Եղյանի (ծնվ. 2002 թ.) մարմինը³⁷:

ՀՀ քննչական կոմիտեի զինվորական քննչական գլխավոր վարչության հինգերորդ կայազորային քննչական բաժնում նախաձեռնվել է քրեական վարույթ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 360.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով³⁸:

ՀՀ քննչական կոմիտեի նախնական տվյալներով՝ հրաձիգ-նռնակաձիգի օգնական, պարտադիր ժամկետային զինճառայող, շարքային Արգիշտի Արմենի Եղյանը, նույն գորամասի պահպանության տեղամասում գտնվող մարտական դիրքի դիտակետում իրեն ամրակցված ինքնաձիգից կրակոց արձակելով կրծքավանդակի շրջանին, ինքնասպան է եղել:

Զինճառայողի երկու համաճառայակիցները ձերբակալվել են՝ զինճառայողին սպառնալիքի, դաժան վերաբերմունքի կամ անձնական պատիվն ու արժանապատվությունը պարբերաբար նվաստացնելու միջոցով անզգուշությամբ ինքնասպանության կամ ինքնասպանության փորձի հասցնելու կասկածանքով:

Կատարվում է նախաքննություն:

4. Արսեն Մանուկյան

ՀՀ ՊՆ կողմից տարածած տեղեկության համաձայն՝³⁹ 2022 թ. հուլիսի 14-ին, ժամը 10:25-ի սահմաններում, ՀՀ արևելյան ուղղությամբ տեղակայված գորամասերից մեկի մարտական դիրքում հայտնաբերվել է պարտադիր ժամկետային զինճառայող, շարքային Արսեն Արմենի Մանուկյանի մարմինը՝ գլխի շրջանում հրազենային վիրավորումով:

³⁶ <https://www.investigative.am/news/view/zinvari-mah-a-siroyan.html>

³⁷ <https://mil.am/hy/news/10619>

³⁸ <https://www.investigative.am/news/view/zinvor-argishti-yeghyan.html>

³⁹ <https://mil.am/hy/news/10851>

Դեպքի առթիվ ՀՀ քննչական կոմիտեի զինվորական քննչական գլխավոր վարչության ութերորդ կայազորային քննչական բաժնում նախաձեռնվել է քրեական վարույթ՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 522-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով⁴⁰: Քրեական վարույթի շրջանակներում ձերբակալվել է զինծառայողի համաձայնակիցը⁴¹:

5. Էրիկ Ղարսայան

ՀՀ ՊՆ կողմից տարածած տեղեկության համաձայն՝ 2022 թ. օգոստոսի 9-ին ՀՀ հյուսիսարևելյան ուղղությամբ տեղակայված զորամասերից մեկի կրակային դիրքում հայտնաբերվել է պարտադիր ժամկետային զինծառայող, շարքային Էրիկ Արմենի Ղարսայանի մարմինը⁴²:

Ըստ ՀՀ քննչական կոմիտեի հաղորդագրության⁴³ պարզվել է, որ Էրիկ Ղարսայանը կյանքի հետ անհամատեղելի հրազենային մարմնական վնասվածքը ստացել է կրակային դիրքում՝ իրեն ամրակցված «AKM» տեսակի ինքնաձիգից իր կրծքավանդակի շրջանում արձակած կրակոցի արդյունքում: Նույն օրը զինծառայողը տեղափոխվել է բժշկական կենտրոն, որտեղ արձանագրվել է վերջինիս կենսաբանական մահը:

Նախաձեռնվել է քրեական վարույթ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 522-րդ հոդվածի 1-ին մասով:

Ինքնասպանություն

Զինվորական ծառայության հետ չկապված

6. Սարգիս Գրիգորյան

Պահեստազորային զինծառայող Սարգիս Գրիգորյանի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական հաղորդագրություն չի տարածվել:

Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից: Մասնավորապես՝ Կազմակերպությանը հայտնել են, որ Սարգիս Գրիգորյանը 2022 թ. մայիսի 20-ին «փսիխոտիկ խանգարում ?» ախտորոշմամբ ընդունվել է հոսպիտալի հոգեբուժական բաժանմունք, հունիսի 1-ին «Ալկոհոլային էնցեֆալոպաթիա»

⁴⁰ <https://investigative.am/news/view/zincarayogh-arsen-manukyan.html>

⁴¹ <https://m.mamul.am/am/news/244555>

⁴² <https://mil.am/hy/news/10924>

⁴³ <https://www.investigative.am/news/view/erik-xarsayan.html>

ախտորոշմամբ տեղափոխվել ՀՀ ԱՆ նարկոդիսպանսեր և հունիսի 9-ին ինքնասպանություն է գործել՝ ցած նետվելով նույն կլինիկայի երրորդ հարկից:

Դեպքով վարույթն իրականացվում է ՀՀ ոստիկանության Երևան քաղաքի Նոր Նորքի բաժնի կողմից:

Գ. Սպանություն

Զենքի հետ վարվելու կանոնների խախտում

Ծառայության հետ կապված

1. Սամվել Սանոյան/ Սանեյան

ՀՀ ՊՆ կողմից տարածված տեղեկության համաձայն՝ 2022 թ. ապրիլի 28-ին համաժառայակցի կողմից արձակված կրակոցից հրազենային վիրավորում է ստացել ՀՀ ՊՆ N գորամասի պարտադիր ժամկետային զինծառայող, շարքային Սամվել Մեղրակի Սանոյանը (ծնվ.՝ 2002թ.): Հիվանդանոց տեղափոխելու ճանապարհին շարքային Սանոյանը մահացել է⁴⁴:

ՀՀ ՔԿ կողմից հաղորդագրությամբ տեղեկացվել է, որ զինծառայողը մահացել է ծառայակցի կողմից զենքի օգտագործման կանոնների խախտման հետևանքով: Սամվել Սանեյանի (ՀՀ ՊՆ՝ Սանոյան) մահվան դեպքի փաստով նախաձեռնվել է քրեական վարույթ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 373-րդ հոդվածի 3-րդ մասով⁴⁵:

Զինծառայողը Գեղարքունիքի մարզի Ծովագյուղ համայնքից էր: Ըստ factor.am-ին զինծառայողի համազյուղացիներից մեկի հայտնած տվյալի՝ Սամվել Սանեյանը զորակոչվել էր զինծառայության 2021 թվականի հունիսին, ծառայում էր Մեղրիում: Համազյուղացիների տեղեկություններով՝ Ս. Սանոյանը ծառայակիցների հետ կոնֆլիկտ չի ունեցել: Դեպքից մոտ երեք շաբաթ առաջ արձակուրդ էր եկել: Դեպքի պահին զինծառայողը գտնվել է մարտական հերթապահության մեջ⁴⁶:

⁴⁴ <https://mil.am/hy/news/10577>

⁴⁵ <https://www.investigative.am/news/view/zinvari-mah-dzerbakalum0.html>

⁴⁶ <https://factor.am/505545.html>

Մարտական հերթապահություն կամ մարտական ծառայություն կրելու կանոնների խախտում

Ծառայության հետ կապված

2. Հրայա Քարամյան

2022 թ. սեպտեմբերի 30-ին՝ ՀՀ ՊՆ զորամասերից մեկի մարտական դիրքում հրազենային վնասվածքի հետևանքով մահացել է պարտադիր ժամկետային զինծառայող, շարքային Հրայա Տիգրանի Քարամյանը (ծնվ. 2003թ.)⁴⁷:

ՀՀ քննչական կոմիտեի տվյալներով զորամասի մարտական դիրքում հերթապահության ընդգրկված ժամկետային զինծառայողը, ոտնաձայներ լսելով, մտածել է, թե մոտեցողը հակառակորդի ԶՈՒ զինծառայող է և խախտելով մարտական հերթապահության կրման վերաբերյալ ՀՀ ՊՆ համապատասխան հրամանով սահմանված կանոնները՝ իրեն ամրակցված «AKM» տեսակի ինքնաձիգից կրակահերթ է արձակել ծառայակցի ուղղությամբ, ինչի հետևանքով վերջինս մահացել է:

ՀՀ քննչական կոմիտեի զինվորական քննչական գլխավոր վարչության հինգերորդ կայազորային քննչական բաժնում դեպքի առթիվ նախաձեռնված քրեական վարույթով՝ կրակոցներ արձակած զինծառայողը ՀՀ քրեական օրենսգրքի 540-րդ հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված հանցանք կատարած լինելու կասկածանքով ձերբակալվել է⁴⁸:

Ձերբակալված ծառայակցի փաստաբանը aravot.am-ի հետ զրույցում⁴⁹ հայտնել է, որ դեպքի օրը ուշ ժամին զինծառայողները մթության մեջ շրջել են խրամատում, ծառայակից ընկերներից մեկը առանց տեղեկացնելու մուտք է գործել խրամատաբջիջ, քիչ անց ձերբակալված զինծառայողը լսել է ոտնաձայներ և հաշվի առնելով, որ տվյալ խրամատաբջջի դիրքն այնպիսին է եղել, որ հակառակորդը կարող էր դիմացից մուտք գործել ու չնկատվել, այդ հանգամանքների ազդեցության տակ ու հոգեբանական վախի մթնոլորտում կրակ է բացել իր լսած ձայների ուղղությամբ: Հետո մուտք գործելով խրամատաբջիջ՝ տեսել է, որ ներսում ոչ թե հակառակորդն է, այլ իր զինակից ընկերը՝ դիրքի ավազր:

⁴⁷ <https://mil.am/hy/news/11075>

⁴⁸

<https://www.investigative.am/news/view/%D0%B7%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%8B%D0%BE%D1%8C-%D0%B0%D0%BD%D0%B7%D0%B3%D1%83%D1%81%D1%85%D1%83%D1%82%D1%8B%D0%B0%D0%BC%D0%B1-%D0%BC%D0%B0%D1%85.html>

⁴⁹ <https://www.aravot.am/2022/10/11/1297085/>

Ըստ փաստաբանի՝ դիրքը կահավորված չի եղել համապատասխան լուսավորությամբ, զինձառայողները չեն ունեցել համապատասխան լապտերներ՝ ավելի ընդարձակ տեսանելիություն ապահովելու համար:

Ծառայության հետ չկապված

3. Հմայակ Միքայելյան

Պայմանագրային զինձառայող Հմայակ Միքայելյանի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական հաղորդագրություն չի տարածվել: Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից: Կազմակերպությանը հայտնել են, որ 2022 թ. հունիսի 19-ին Հմայակ Միքայելյանը Արագածոտնի մարզի Նիգավան գյուղի մոտակայքում «քաղաքացիների հետ տեղի ունեցած վիճաբանության ընթացքում ստացել է հրազենային վիրավորում, տեղափոխվել Ապարանի ԲԿ, որտեղ գիտակցության չգալով՝ մահացել է:

Զինձառայողի մահվան փաստով վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Արագածոտնի մարզային քննչական վարչության կողմից:

Դ. Առողջական խնդիրներ

Ծառայության հետ կապված

1. Հովասափ Պողոսյան

Պայմանագրային զինձառայող Հովասափ Պողոսյանի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական տեղեկություն չի տարածվել: Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությանն ուղղված հարցման պատասխանից:

Դատախազությունից Կազմակերպությանը տեղեկացրել են, որ 2022 թ. հունվարի 7-ին զինձառայողի ինքնազգացողությունը վատացել է զորամասում, և նա տեղափոխվել է բուժկետ, որտեղ վերջինիս մոտ արձանագրվել է բարձր ճնշում: Ըստ Դատախազության՝ զինձառայողը բուժկետում ստացել է առաջին բուժօգնություն և Մարտունու շրջանային հիվանդանոց տեղափոխվելու ճանապարհին մահացել:

Զինձառայողի մահվան փաստով նախաձեռնվել է քրեական վարույթ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 130-րդ հոդվածի 2-րդ մասով: Կատարվում է քննություն:

2. Ատոմ Հարությունյան

ՀՀ ՊՆ տարածած տեղեկության համաձայն՝ 2022 թ. օգոստոսի 3-ի լույս 4-ի գիշերը քնած ժամանակ հանկարծամահ է եղել ՀՀ ՊՆ N գորամասի եռամսյա վարժական հավաքի մասնակից, պահեստագորային շարքային Ատոմ Ռազմիկի Հարությունյանը (ծնվ. 1978թ.)⁵⁰:

ՊՆ խոսնակ Արամ Թորոսյանը Yerevan.Today-ի հետ զրույցում ասել է⁵¹, որ եռամսյա վարժական հավաքների բոլոր մասնակիցները ըստ ընթացակարգի անցել են բուժզննություն, սակայն նշել է, որ չի կարող ասել արդյոք պահեստագորային Ատոմ Հարությունյանը զինկոմիսարիատին ներկայացրել է իր առողջական վիճակի կամ գանգատների մասին բժշկական փաստաթղթեր, թե ոչ, հավելելով, որ ընթանում է քննություն:

Ըստ Դատախազության կողմից Կազմակերպությանը տրամադրած տվյալների՝ կազմվել է արձանագրություն քրեական վարույթ նախաձեռնելու մասին՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 550-րդ հոդվածի 3-րդ մասի հատկանիշների:

3. Արշալույս Հովհաննիսյան

ՀՀ ՊՆ տարածած հաղորդագրության համաձայն՝ 2022 թ. օգոստոսի 7-ին հանկարծամահ է եղել N գորամասի պայմանագրային զինճառայող, շարքային Արշալույս Վրամի Հովհաննիսյանը (ծնվ. 1976 թիվ)⁵²:

Զինճառայողը Վարդենիս քաղաքից էր: Մասնակցել էր 44-օրյա պատերազմին, ստացել վիրավորում⁵³:

Կազմակերպությանը պաշտոնական աղբյուրից հայտնած տվյալներով՝ մահվան դեպքի առթիվ քրեական վարույթ է նախաձեռնվել ՀՀ քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 1-ին մասով:

Հատկանշական է, որ նախկինում հանկարծամահություն որակված Կազմակերպությանը հայտնի մահվան դեպքերում քրեական գործ էր հարուցվում 2003

⁵⁰ <https://mil.am/hy/news/10908>

⁵¹ <https://yerevan.today/all/society/108994/pn-parzabanoumy%D5%9D-eramsya-havaqi-masnakci-mahvan-veraberyal>

⁵² <https://mil.am/hy/news/10914>

⁵³ <https://factor.am/541678.html>

թվականին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի 376-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝ ծառայության նկատմամբ անփույթ վերաբերմունքը, որն անզուգույնամբ առաջացրել են ծանր հետևանքներ: Մինչդեռ այժմ նման դեպքերում քրեական վարույթ է նախաձեռնվում 2021 թ. ընդունված քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածով՝ «սպանություն»: Նման մոտեցումը, ըստ պաշտոնական աղբյուրի բանավոր պարզաբանման, բացատրվում է այն հանգամանքով, որ հայտնի չեն դեպքի հանգամանքներ: Նման բոլոր դեպքերում քրեական վարույթ է նախաձեռնվում սպանության հոդվածով, իսկ հետագայում քննությամբ ձեռք բերված տվյալների հիման վրա փոփոխվում է հոդվածը կամ գործի վարույթը կարճվում կամ կասեցվում է:

4. Մանվել Թադևոսյան

ՀՀ ՊՆ տատժած հաղորդագրության համաձայն՝ 2022 թ. օգոստոսի 14-ին է ՀՀ ՊՆ գորամասերից մեկի պայմանագրային զինծառայող, շարքային Մանվել Մյասնիկի Թադևոսյանի (ծնվ. 1981թ.) ինքնազգացողությունը կտրուկ վատթարացել, և չնայած ցուցաբերված բժշկական օգնությանը՝ զինծառայողի կյանքը փրկել չի հաջողվել⁵⁴:

Կազմակերպությանը պաշտոնական աղբյուրից հայտնած տվյալներով՝ մահվան դեպքի առթիվ քրեական վարույթ է նախաձեռնվել ՀՀ քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 1-ին մասով:

Հատկանշական է, որ նախկինում հանկարծամահություն որակված Կազմակերպությանը հայտնի մահվան դեպքերում քրեական գործ էր հարուցվում ՀՀ քրեական օրենսգրքի 376-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝ ծառայության նկատմամբ անփույթ վերաբերմունքը, որն անզուգույնամբ առաջացրել են ծանր հետևանքներ: Մինչդեռ այժմ նման դեպքերում քրեական վարույթ է նախաձեռնվում 2021 թ. ընդունված քրեական օրենսգրքի 155-րդ հոդվածով՝ «սպանություն»: Նման մոտեցումը, ըստ պաշտոնական աղբյուրի բանավոր պարզաբանման, բացատրվում է այն հանգամանքով, որ հայտնի չեն դեպքի հանգամանքներ: Նման բոլոր դեպքերում քրեական վարույթ է նախաձեռնվում սպանության հոդվածով, իսկ հետագայում քննությամբ ձեռք բերված տվյալների հիման վրա փոփոխվում է հոդվածը կամ գործի վարույթը կարճվում կամ կասեցվում է:

⁵⁴ https://mil.am/hy/news/10933?fbclid=IwAR0dFvT99zrNyiO5CPGBmCPu_leabY3SQxqWrXKi3Xe5V_8woe1UGSwWn4w

**Առողջական խնդիրներ
Ծառայության հետ չկապված**

5. Կամո Կարապետյան

Սպա Կամո Կարապետյանի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական տեղեկություն չի տարածվել: Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությանն ուղղված հարցման պատասխանից:

Կազմակերպությանը դատախազությունից հայտնել են, որ սպան մահացել է ինֆարկտից՝ 2022 թ. հունվարի 4-ին՝ տանը:

Զինծառայողի մահվան փաստով վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Ստեփանավանի բաժնի կողմից:

6. Հովհաննես Հովհաննիսյան

Սպա Հովհաննես Հովհաննիսյանի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական տեղեկություն չի տարածվել: Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությանն ուղղված հարցման պատասխանից:

Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել, որ սպան մահացել է 2022 թ. մարտի 25-ին «Էրեբունի» ԲԿ-ում բուժման մեջ գտնվելիս:

Զինծառայողի մահվան փաստով վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Էրեբունու բաժնի կողմից:

7. Սլավիկ Գրիգորյան

Պայմանագրային զինծառայող Սլավիկ Գրիգորյանի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական հազորդագրություն չի տարածվել: Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել, որ տանը ինքնազգացողությունը վատանալու պատճառով Սլավիկ Գրիգորյանին տեղափոխել են Արցախի հանրապետական բժշկական կենտրոն, որտեղ 2022 թ. ապրիլի 30-ին վերջինս մահացել է սրտամկանի սուր ինֆարկտից:

Զինձառայողի մահվան փաստով վարույթն իրականացվել է Ստեփանակերտի ՔՌՎ (քրեական ոստիկանության վարչության) կողմից:

8. Էդուարդ Գրիգորյան

Սպա Էդուարդ Գրիգորյանի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական հազորդագրություն չի տարածվել: Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից: Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել, որ 2022 թ. մայիսի 6-ին՝ սպային ինքնազգացողությունը տանը վատացել է: Վերջինիս տեղափոխել են Արցախի հանրապետական բժշկական կենտրոն, որտեղ նույն օրը Էդուարդ Գրիգորյանը մահացել է:

Զինձառայողի մահվան փաստով վարույթն իրականացվել է Ստեփանակերտի ՔՌՎ (քրեական ոստիկանության վարչության) կողմից:

9. Գարիկ Վարդանյան

Պայմանագրային զինձառայող Գարիկ Վարդանյանը մահացել է 2022 թ. մայիսի 21-ին ինֆարկտից: Զինձառայողի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական տեղեկություն չի տարածվել: Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Կազմակերպությանը հայտնել են, որ պայմանագրային զինձառայող Գարիկ Վարդանյանի մահվան դեպքով զբաղվել է ՀՀ ոստիկանության Լոռու մարզային վարչության բազումի բաժնի կողմից:

10. Ալիկ Գրիգորյան

Պայմանագրային զինձառայող Ալիկ Գրիգորյանի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական հազորդագրություն չի տարածվել: Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Կազմակերպությանը հայտնել են, որ 2022 թ. հունիսի 22-ին պայմանագրային զինձառայողի ինքնազգացողությունը տանը վատացել է: Նա տեղափոխվել է Արցախի հանրապետական ԲԿ «Ստամոքսաաղիքային տրակտի պրոֆոզ արյունահոսություն, հիպոբոլեմիկ շոկ, վիճակը ծայրահեղ ծանր» ախտորոշմամբ: Հաջորդ օրը՝ հունիսի 23-ին զինձառայողը մահացել է:

Կազմակերպությանը հայտնել են, որ պայմանագրային զինծառայող Ալիկ Գրիգորյանի մահվան դեպքով զբաղվել է ԱՀ ոստիկանությունը:

11. Անյուտա Արզումանյան

Ավագ Ենթասպա Անյուտա Արզումանյանի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական տեղեկություն չի տարածվել:

Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել Դատախազությունից ստացված պատասխան գրությամբ: Կազմակերպությանը Դատախազությունից հայտնել են, որ Անյուտա Արզումանյանը մահացել է 2022 թ. հուլիսի 21-ին: Վերջինս 2022 թ. մայիսի 12-ից հոնվել է Հանրապետական հիվանդանոցում «քաղցկեղ» ախտորոշմամբ:

12. Գառնիկ Խաչատրյան

Պայմանագրային զինծառայող Գառնիկ Խաչատրյանի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական հաղորդագրություն չի տարածվել:

Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել Դատախազության պատասխան գրությամբ:

Կազմակերպությանը մասնավորապես Դատախազությունից հայտնել են, որ պայմանագրային զինծառայողը 2022 թ. օգոստոսի 19-ին շտապօգնության մեքենայով անգիտակից վիճակում տեղափոխել են Գյումրու ԲԿ, որտեղ վերջինս մահացել է օգոստոսի 22-ին: Ախտորոշվել է «ուղեղի արյան շրջանառության սուր խանգարում, իշեմիկ տիպի ինսուլտ»:

Դատախազությունից հայտնել են, որ ՀՀ ՔԿ ՋՔԳՎ 10-րդ կայազորային քննչական բաժնում կազմվել է արձանագրություն քրեական վարույթ նախաձեռնելու մասին՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 2-րդ մասի հատկանիշներով:

Ե. Ավտովթար

Ծառայության հետ կապված

1. Քրիստինե Չիչյան

ՀՀ պաշտպանության նախարարության տարածած տեղեկության համաձայն 2022 թ. հուլիսի 15-ին ՀՀ ՊՆ զորամասերից մեկում տեղի ունեցած դժբախտ պատահարի հետևանքով վնասվածքներ է ստացել և հիվանդանոց տեղափոխվել բուժկետի պետ-բուժակ,

պայմանագրային զինծառայող, կրտսեր սերժանտ ենթասպա Քրիստինե Միխայելի Չիչյանը (ծնվ. 1985թ.): Հուլիսի 16-ին Քրիստինե Չիչյանը մահացել է⁵⁵:

Կազմակերպությանը պաշտոնական աղբյուրից հայտնած տվյալներով՝ հուլիսի 15-ին ժամկետային զինծառայող Ռոբերտ Քարամյանը իրեն ամրակցված «Ուազ 43-20» մակնիշի ավտոմեքենայով զորամասի տարածքից դեպի մարտական դիրքեր երթ կատարելու ժամանակ զորամասի տարածքում պատահաբար վրաերթի է ենթարկել նույն զորամասի բուժկետի պետ-բուժակ, պայմանագրային զինծառայող Քրիստինե Չիչյանին:

Մահվան փաստի կապակցությամբ քրեական վարույթը նախաձեռնվել է ՀՀ քրեական օրենսգրքի 538-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետով՝ մեքենաներ վարելու կամ շահագործելու կանոնները խախտելը, որն առաջացրել է մարդու մահ: Ըստ աղբյուրի՝ քրեական վարույթ նախաձեռնելու պահին Քրիստինե Չիչյանը մահացած չի եղել:

Ծառայության հետ չկապված

2. Վահագն Շառյան

Պայմանագրային զինծառայող Վահագն Շառյանի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական տեղեկություն չի տարածվել: Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությանն ուղղված հարցման պատասխանից:

Կազմակերպությանը Դատախազությունից հայտնել են, որ պայմանագրային զինծառայողը մահացել է ավտովթարի հետևանքով՝ 2022 թ. հունվարի 26-ին, երբ վերջինս որպես ուղևոր գտնվել է այլ անձի վարած ավտոմեքենայում: Դեպքը տեղի է ունեցել Տավուշի մարզի Այգեպար-Մոլսես ավտոճանապարհին՝ դուրս գալով երթևեկելի մասից գլորվել է ձորը: Վահագն Շառյանը մահացել է Բերդի ԲԿ տեղափոխվելու ճանապարհին:

Զինծառայողի մահվան փաստով վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Տավուշի քննչական բաժնի կողմից:

3. Արեգ Նովոսարտյան

⁵⁵ <https://mil.am/hy/news/10861>

Պայմանագրային զինծառայող Արեգ Նովոսարտյանի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական տեղեկություն չի տարածվել: Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությանն ուղղված հարցման պատասխանից:

Կազմակերպությանը դատախազությունից հայտնել են, որ պայմանագրային զինծառայողը մահացել է ավտովթարի հետևանքով՝ 2022 թ. փետրվարի 7-ին գտնվելով ազատ հերթափոխում՝ այլ անձի վարած մեքենայում: Դեպքը տեղի է ունեցել Բագրատաշեն-Հաղթանակ ավտոճանապարհին, երբ մեքենան դուրս գալով երթևեկելի գոտուց՝ բխվել է այլ մեքենայի: Արեգ Նովոսարտյանը տեղում մահացել է:

Զինծառայողի մահվան փաստով հարուցվել է քրեական օրենսգրքի 242-րդ 2-րդ մասով:

Հարուցված քրեական գործի վարույթն ուղարկվել է դատարան: Դատաքննությունը շարունակվում է:

4. Անդրանիկ Ասատրյան

Սպա Անդրանիկ Ասատրյանի մահացել է 2022 թ. ապրիլի 23-ին ավտովթարի հետևանքով:

Սպայի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական հաղորդագրություն չի տարածվել: Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել պաշտոնական աղբյուրից ստացված գրության պատասխանից:

Հայտնի է, որ մահվան դեպքի առթիվ նախաձեռնվել է քրեական վարույթ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 242-րդ հոդվածի 2-րդ մասով: Կատարվում է նախաքննություն:

5. Գարեգին Եփրեմյան

Սպա Գարեգին Եփրեմյանի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական տեղեկություն չի տարածվել: Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Կազմակերպությանը հայտնել են, որ Գարեգին Եփրեմյանը մահացել է մայիսի 21-ին: Վերջինս 2022 թ. մայիսի 8-ին Արարատի մարզի Լանջանիստ գյուղի վարչական տարածքում ճանապարհատրանսպորտային պատահարի հետևանքով մարմնական վնասվածքներ է ստացել և «Պոլիտրավմա, վիճակը ծանր» ախտորոշմամբ ընդունվել է Էրեբունի ԲԿ:

ՀՀ դատախազությունից Կազմակերպությանը հայտնել են, որ Գարեգին Եփրեմյանի մահվան փաստով վարույթն իրականացվել է ՀՀ ոստիկանության Արարատի բաժնի կողմից:

6. Էրզիկ Ազիգյան

Ենթասպա Էրզիկ Ազիգյանի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական տեղեկություն չի տարածվել: Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել ՀՀ գլխավոր դատախազությունից:

Կազմակերպությանը դատախազությունից հայտնել են, որ մայիսի 14-ին ենթասպա Էրզիկ Ազիգյանը որպես ուղևոր գտնվել է այլ անձի վարած մեքենայում, որը Արագածոտնի մարզի Ծաղկեվանք գյուղի ճանապարհին դուրս է եկել երթևեկելի գոտուց, բախվել քարին և հայտվել ձորում, ինչի հետևանքով ենթասպան մահացել է:

ՀՀ դատախազությունից Կազմակերպությանը հայտնել են, որ Էրզիկ Ազիգյանի մահվան փաստով վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Արագածոտնի մարզային քննչական վարչության կողմից:

7. Կարեն Մարտիրոսյան

shamshyan.com-ի⁵⁶ տվյալներով՝ 2022 թ. հունիսի 20-ին Արարատի մարզի բնակիչ, պայմանագրային զինծառայող Կարեն Մ.-ն իր վարած BA3 2109 մակնիշի ավտոմեքենայով Երևան-Երասխա ավտոճանապարհի Շահումյան գյուղի կամրջի վրա դուրս է եկել երթևեկելի գոտուց և ընկել դատարկ ջրատարի մեջ:

Վթարի հետևանքով Կարեն Մարտիրոսյանը տեղում մահացել է, իսկ մեքենայում գտնվող նրա կինն ու 2 անչափահաս երեխաները տեղափոխվել են «Արտաշատ» բժշկական կենտրոն:

ՀՀ դատախազությունից Կազմակերպությանը հայտնել են, որ զինծառայողի մահվան փաստով վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Արարատի մարզային քննչական վարչության կողմից:

8. Նիկոլայ Սարգսյան

ԱՀ/ ԼՂ պաշտպանության նախարարության տարածած⁵⁷ հաղորդագրության համաձայն՝ 2022 թ. հունիսի 24-ին՝ օրվա ծառայության ավարտից հետո, հանգստի ժամին,

⁵⁶ <https://shamshyan.com/hy/article/2022/06/20/1216120/>

⁵⁷ <http://www.nkrmil.am/news/view/3321>

քաղաքացիական ավտոմեքենայով վթարի են ենթարկվել ՊԲ N գործառնասի պայմանագրային զինծառայողներ: Ստացած վնասվածքներից Նիկոլայ Մերյոժայի Սարգսյանը (ծնված 1981թ.) մահացել է, ևս չորս զինծառայող տեղափոխվել է բժշկական հաստատություն:

Նույն օրը լրատվամիջոցներով տարածվեց տեղեկություն այն մասին, որ ավտովթար է տեղի ունեցել Սյունիքի մարզում՝ Երևան-Մեղրի ավտոճանապարհի Ծղուկ գյուղի վարչական տարածքում: Ըստ աղբյուրի՝ բախվել են «Մերսեդես» մակնիշի ավտոմեքենա և ՀՀ ՊՆ համարանիշներով «Կամագ»-ը: Արդյունքում մեկ հոգի մահացել է, ևս չորս հոգի, այդ թվում՝ զինծառայողներ, տարբեր մարմնական վնասվածքներով տեղափոխվել են Սիսիանի զինվորական հոսպիտալ⁵⁸:

Դեպքի մասին ՀՀ գլխավոր դատախազությունից Կազմակերպությանը տեղեկացրել են, որ նախաձեռնվել է քրեական վարույթ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 242-րդ հոդվածի 2-րդ մասով: Կատարվում է նախաքննություն:

9. Կարեն Մերոսյան

Պայմանագրային զինծառայող Կարեն Մերոսյանի մահվան մասին պաշտոնական հաղորդագրություն չի տարածվել: Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել Դատախազության պատասխան գրությամբ:

Կազմակերպությանը Դատախազությունից տեղեկացրել են, որ զինծառայողը մահացել է 2022 թ. հուլիսի 9-ին իր կողմից վարած մեքենայով Ճարտար-Սոս ավտոճանապարհի 3-րդ կմ հատվածում ճանապարհի երթևեկի գոտուց դուրս գալու գալով ծառին բախվելու հետևանքով:

10. Սուրեն Փիրումյան

11. Ռազմիկ Հակոբյան

Shamshyan.com-ի⁵⁹ տվյալներով 2022 թ. օգոստոսի 21-ին ժամը 01:30-ի սահմաններում Արարատի մարզի բնակիչ, 29-ամյա Ֆահրադ Հակոբյանը իր վարած Opel Astra մակնիշի ավտոմեքենայով Կապան քաղաքում դուրս է եկել հանդիպակած երթևեկի գոտի, բախվել

⁵⁸ <https://besttimes.ru/2022/06/24/%D5%B8%D5%B2%D5%A2%D5%A5%D6%80%D5%A3%D1%88%D5%AF%D1%88%D5%B6-%D5%A4%D5%A5%D5%BA%D6%84-%D5%BD%D5%B5%D6%82%D5%B6%D5%AB%D6%84%D5%AB-%D5%B4%D1%88%D6%80%D5%A6%D6%82%D5%B4-%D5%BA%D1%88%D5%B5%D5%B4%D1%88/>

⁵⁹ <https://www.aravot.am/2022/08/22/1286540/>

բետոնե պատնեշին ու ծառին: Վթարի հետևանքով Ֆ. Հակոբյանն ու ուղևոր՝ Արարատի մարզի բնակիչ, 37-ամյա պայմանագրային զինծառայող Սուրեն Փիրումյանը մարմնական վնասվածքներով տեղափոխվել են «Կապան» բժշկական կենտրոն, իսկ մյուս ուղևորը՝ Արարատի մարզի բնակիչ, 28-ամյա պայմանագրային զինծառայող Ռազմիկ Հակոբյանը տեղում մահացել է: Օգոստոսի 22-ի առավոտյան՝ ժամը 07:40-ին Սուրեն Փիրումյանը «Կապան» բժշկական կենտրոնում գիտակցության չգալով, մահացել է:

Դեպքի մասին պաշտոնական հողադորդագրություն չի տարածվել:

Դատախազության կողմից Կազմակերպությանը հայտնել են, որ արձանագրություն է կազմվել ՀՀ քրեական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածի 2-րդ մասի հատկանիշներով:

12. Պավլիկ Բրուտյան

Պայմանագրային զինծառայող Պավլիկ Բրուտյանի մահվան մասին տեղեկություն չի տարածվել: Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել Պաշտոնական աղբյուրից ստացված գրությամբ:

Պավլիկ Բրուտյանը մահացել է 2022 թ. սեպտեմբերի 2-ին, երբ վերջինս իր վարած մեքենայով Ճամբարակ-Դրախտիկ ավտոճանապարհի 10-րդ կմ հատվածում դուրս է եկել երթևեկելի մասից, բխվել մետաղե արգելապատնեշին և ընկել ձորը:

Մահվան փաստի կապակցությամբ քրեական վարույթը նախաձեռնվել է ՀՀ քրեական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝ ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովմանն ուղղված պահանջները կամ ճանապարհային երթևեկության կամ տրանսպորտային միջոցների շահագործման անվտանգությունն ապահովող կանոնները խախտելը, որն անգուշությամբ առաջացրել է մարդու մահ:

Ձ. Ջենքի, ռազմամթերքի, վտանգ ներկայացնող նյութերի հետ վարվելու կանոնների խախտում/ այրվածք հրդեհի հետքերով

Զինվորական ծառայության հետ կապված

1. Պալյան Պողոսյան

2022 թ. հուլիսի 25-ին ՀՀ ՊՆ կողմից տարածվեց տեղեկություն այն մասին, որ հուլիսի 17-ին ջերմային 2-րդ աստիճանի այրվածքով Ջանգեզուրի կայազորային հոսպիտալ է ընդունվել ՀՀ ՊՆ զորամասերից մեկի պարտադիր ժամկետային զինծառայող, շարքային

Պայան Զիվանի Պողոսյանը: Զինձառայողը նույն օրը ռեանիմոբիլով տեղափոխվել է Այրվածքաբանության ազգային կենտրոն⁶⁰: Հաղորդագրության մեջ ՀՀ ՊՆ-ն նաև հայտնեց, որ զինձառայողի առողջական վիճակում դիտարկվել է վատթարացում և այն գնահատվում է ծայրահեղ ծանր: Հուլիսի 26-ին Պաշտպանության նախարարությունը տեղեկություն տարածեց, որ զինձառայողը մահացել է⁶¹:

Հատկանշական է, որ զինձառայողի այրվածք ստանալու դեպքի մասին պաշտոնական հաղորդագրությունը տարածվեց դեպքից ավելի քան մեկ շաբաթ անց և միայն այն բանից հետո, երբ զինձառայողի վիճակը վատթարացավ և նա գտնվում էր ծայրահեղ ծանր վիճակում:

Պայան Պողոսյանը Շիրակի մարզի Ազատան գյուղից էր: Ախուրյանի խոշորացված համայնքի ղեկավարի տեղակալ Վարդան Իկիլիկյանն aravot.am-ի հետ զրույցում ասաց⁶², որ իրեն հասած ոչ պաշտոնական տվյալներով զինձառայողը Սիսիանի զորամասում էր ծառայում: Դեպքի պահին Պայան Պողոսյանը չորս ծառայակիցների հետ գտնվել է «բլինդաժում», որը ծովի մակերևույթից 1700 մետր բարձրության վրա է: Քանի որ Սիսիանում միշտ ցուրտ է, զինձառայողները ամբողջ տարին վառարանով են տաքանում: Զինձառայողները դեպքի պահին քարածուխ են օգտագործել փայտի փոխարեն, որովհետև փայտ չկա: Վառարանի մեջ ածուխը տրաքել է, և բոցն ընկել է սինթետիկ քնապարկերի վրա, որոնք այրվել են: Զինձառայողները փորձել են մարել կրակը և այդ ընթացքում բոցը դիպել է Պայան Պողոսյանի դեմքին, հալված սինթետիկ հատվածը լցվել է վրան: Բոլոր զինձառայողները այրվածքներ ստացել են, սակայն ամենածանրը Պայանի վիճակն է եղել:

Է. Դժբախտ պատահար

Զինվորական ծառայության հետ չկապված

Հոսանքահարում

1. Վաչիկ Ապերյան

Սպա Վաչիկ Ապերյանի մահվան վերաբերյալ պաշտոնական տեղեկություն չի տարածվել: Դեպքի մասին Կազմակերպությանը հայտնի է դարձել ԶԼՄ

⁶⁰ <https://mil.am/hy/news/10879>

⁶¹ <https://mil.am/hy/news/10887>

⁶² <https://www.aravot.am/2022/07/27/1282436/>

հրապարակումների⁶³, որը հաստատվել է ՀՀ գլխավոր դատախազությանն ուղղված հարցման պատասխանով:

Կազմակերպությանը դատախազությունից հայտնել են, որ սպան մահացել է 2022 թ. փետրվարի 26-ին տանը՝ կենցաղային աշխատանքներ կատարելու ժամանակ հոսանքահարվելու հետևանքով:

Զինձառայողի մահվան փաստով վարույթն իրականացվել է ՀՀ ՔԿ Բերդի քննչական բաժնի կողմից:

Ջրահեղձ

1. Ազատ Մանուկյան

2022 թ. օգոստոսի 7-ին Սևանա լճում լողանալիս ջրահեղձ է եղել եռամսյա հավաքի մասնակից 31-ամյա Ազատ Մանուկյանը:

Ըստ Գ. Շամշյանի տեղեկությունների՝ Ազատ Մանուկյանը մի քանի ընկերների հետ նավակով մտել են լիճ և հայտնելով, որ ցանկանում է լողալ՝ նետվել է ջուրը ու ջրահեղձ եղել: Ա. Մանուկյանի մարմինը հայտնաբերվել է օգոստոսի 14-ին:

Փաստի առթիվ կազմվել է արձանագրություն քրեական վարույթ նախաձեռնելու մասին՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 550-րդ հոդվածի 3-րդ մասի հատկանիշներով: ով Հայաստանի քննչական կոմիտեի զինվորական քննչական գլխավոր վարչության Գեղարքունիքի կայազորի քննչական վարչությունում վարույթ է նախաձեռնվել:

⁶³ <https://shamshyan.com/hy/article/2022/02/27/1207873/>

